

DISSERTATIONEM

DE

TOTO ^{*servitutis*} IVRE ³
PER PARTIALEM VSVM SERVATO
QVO VSVCAPIO LIBERTATIS

ET

INDIVIDVA SERVITVTVM CAVSSA
ILLVSTRANTVR

POTENTISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

GEORGIO II.

MAGNAE BRITANN. FRANC. ET HIB. REGE
DEFENSORE FIDEI

BRVNSVICENS. ET LVNEBVRGENS. DVCE
S. R. I. ELECTORE AC ARCHITHESAVRARIO
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

IN GEORGIA AVGVSTA

INCLVTI ORDINIS IVRIDICI AVCTORITATE
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS OBTINENDIS

PVBLICAE DISQVISIONI SVBMITTET

ANDREAS RVDOLFVS DE RAMDOHR

BREMENSIS

A. D. XIII. OCTOBR. CL^o Id^o CCLIII.

GOTTINGAE

PRELO GEORG. LVDOV. SCHVLTZII, ACAD. A TYPIS

ILLVSTRISSIMO
ATQVE
EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
GERLACO ADOLPHO
L. B. DE MVNCHHAVSEN
DYNASTAE IN STRAVSFVRTH *rel.*
AVGVSTISSIMI AC POTENTISSIMI
MAGNAE BRITANNIAE REGIS
ET
DVCIS ELECTORIS BRVNSVICO
LVNEBVRGICI
A
CONSILIIS SANCTIORIBVS
AC
STATVS ADMINISTRO
REGIAE CAMERAE PRAESIDI
ET ACADEMIAE GEORGIAE AVGVSTAE
CVRATORI
DOMINO SVO INDVLGENTISSIMO

EXCELLENTISSIMO DOMINO
DOMINO
GERLACO ADOLPHO
L. B. DE MÜNCHHANSSEN
MAGISTRO BRITANNICAE REGIS
DUCIS ELECTORIS BRUNSVIC
CONSILII SANCTIONIS
STATU ADMINISTR
REGIAE CAMERAE PRAESIDI
ET ACADEMIAE OBER-
CAESARI
DOMINO SVO INDULGENTISSIMO

ILLVSTRISSIME *ATQVE* EXCELLENTISSIME
DOMINE
PATRONE OPTIME MAXIME

*M*ulti sunt anni, ILLV-
STRISSIME DOMINE,
quibus ita benignum TE exper-
tus sum, vt saepius mea causa
TE

TE velle, non dubie significaueris.
Quid dicam? eam meorum
temporum aetatem suscepisti,
quae, quum matura adoleuisset,
ne umbratilis inter priuata stu-
dia terminaretur, aliisque de-
esset, ad publicos tum ciuilem
prudentiam docendi, tum philo-
sophiae principia aliis tradendi
conatus erat traducenda. Fuit
tractata. Num tam felici scri-
bendi successu, quam ausu? Eris
TV, ILLVSTRISIME DOMINE, is
rerum peritus, iustusque aesti-
ma-

mator, CVIVS si suffragium
tulerim, omnia fere puncta tu-
lisse me arbitrabor. Ego vero
maximum TVVM NOMEN, quod
tralatio ILLVSTRISSIMAE GEN-
TIS TVAE decore ad aetatem
nostram propagatum, a TE insi-
gniter Academiae instauratae,
rerum Germaniae feliciter ge-
starum commendatione auctum
posteritatis heroes, animo repe-
tentes exempla maiorum, exci-
tabit, prisca pietatis religione
hic publice veneror. Nonne,
quod

quod in soteria Rutilio Galli-
co, eximia quaeuis et felicia
precans, Stadius auguratur, iam

— — Genus — —
— — — luce sequente
Vincitur, et MAGNO gaudet
cessisse NEPOTI?

Huic ipsi NOMINI habebis

ILLVSTRISIME DOMINE

PATRONE OPTIME MAXIME

Sanctiori non umquam temerandi obsequii,
et candoris cultu

deuotum atque deuinctum

AUCTOREM.

L. S.

Argumentum, quod elaborandum suscepi, magni nominis viri magnifica reconditi iuris romani religione sibi commendatum habuerunt. Duplici potissimum consilio in hoc ipso me tractavi. Primum fuit, ut quae de amissione servitutum per non usum, et tempus addi poterant, supplerem. Proximum ut ostenderem, ea, quae ad interiorem subtilioris iuris naturam pertinent, suo usu non
A de-

desitui, sed saepius ad fori commoda traduci
 posse. Non ignoro quidem, multas superesse
 difficultates, quas praetermisi, sed diligentiissimi
 viri, (*) qui felici ingenio ad ius naturae
 commentatus est, cuiusque diuturniorem vitam
 eruditi magna inter praemia duxissent, moni-
 tum haud umquam a scribendi meditandique
 ratione seiunctum esse passus sum. Ille vero :
*Quand une verité se trouve prouvée par des raisons
 solides, tout ce que l'on peut y opposer, ne doit point
 ebranler, n'y affoiblir notre persuasion, tant que ce
 sont de simples difficultez, qui ne font qu'embarasser
 l'esprit, sans détruire les preuves memes.* Tu L.
 B. labores nostros aequi bonique consule.

* BURLAMAQVI Principes du Droit Naturel p. m. 51.

§. I.

Non opus esset, inquit philolophus anglus *) *ut de mentis angustiis conquereretur, si modo in rebus utilibus cognoscendis, quarum notitia penes nos est, studium nostrum collocaremus.* Praeclara vero vox, & viro, cuius immortale opus veriori forsitan augurio multis saeculis canescet, quam illud fuit, quo Scaevola Ciceronis Mariam ad posteritatem transmittere voluit, et **QVINTVS CICERO** Marianam quercum condecoravit, digna. **) Profecto, si non omnes, plerique tamen, qui aliquid studii vel ad Philosophiam vel ad Iurisprudentiam conferunt, ita huius dicti rationem habere deberent, ut id non in quaestionibus

studium studii iuris debet praestare usum.

A 2 A T O E O I N S I N G I N I S C O N -

*) **LOCKE** de Intell. Humano L. I. C. I. §. 5.

) **CIC. de LL. L. I. C. I.

consumerent, quae splendide minutae, nouitatis quidem gratia commendantur, sed tum in decidendis caussis, tum in probe intelligendis scientiis, parum utilitatis praestant, quaeque ita comparatae sunt, vt similes remotioribus a nobis astris, micent quidem, at lucem non praebent *a*). Abundat enim Iuris scientia eiusmodi argumentis, quae curiosiori inuestigatione sollicitata & animum ad solidioris theoriae habitum conformatum delectant, et cum negotiosa vita, quae ad fori consuetudinem pertinet, non sine vberissimo pragmaticae iustitiae fructu coniungi possunt. Quae, quum duplici ratione, quum theoriae, tum praxeos consideratione, Iureconsultis, qui singulari mentis acumine, et summa scientia in Iure civili familiam ducunt, se probant, vituperata est recte industria eorum, qui in minutulis concertationibus occupati, iis in rebus se cruciant ac distorquent, quae, vt reipublicae suae spectatissimi dictatoris *b*) verbis vtar, *per asperum laborem cognitae utilitatis parum, per honestam negligentiam ignoratae damni mercantur nihil.*

Iam veteres hunc morem in vtilissimae artis cultoribus ludibrio habuerunt, et nimis feruide amarulentus

TVL.

a) Ingeniose VOLTAIRIVS foliagam et vmbrailem scientiam hoc modo ad astra extollit, quae maiorem scilicet subtilitatem, quam utilitatem praestat.

b) IOSEPHI AVRELI de IANVARIO in Republica ICtorum p. 55.

TULLIUS (c) scientiae Iuris exprobat, quod in ea nihil dignitatis esse possit: res enim esse parvas, prope in singulis litteris, atque interpunctionibus verborum occupatas, et si quid apud maiores nostros fuerit in isto studio admirationis, id enunciatis Iurisconsultorum mysteriis, totum esse contentum et abiectum. Iure an iniuria orator eos, qui saluberrimam disciplinam profitentur, notet, non iam cadit in nostram disceptationem, nec est huius institutae scriptio- nis, aut temporis. Certe in eo Cicero nec sibi nec veritati defuit, quod industriam, quae intra singularum literarum et interpunctionum cancellos concluditur, nec ad publicae rei usum, etiam rebus prolatis, traducitur, parvi faciendam dixerit, destitutamque dignitate.

§. II.

Quare semper mihi isti de orbe litterario pariter, ac de civium usibus commodisque meriti visi sunt, qui post- habitis futilibus nugis, et quaestionibus, solide magis, quam ambitiose ita in Iure colendo versati sunt, ut quid- quid operae in hac scientia posuerunt, totum id ad geren- darum, iudicandarum, et illustrandarum rerum rationem adtemperarint. Hi vere sunt

qui vitam excoluere per artes,

Quique sui memores alios fecere merendo.

A 3

Huius

e) in Orat. pro Murena C. II.

*Seruitutum
argumentum
subtile, et pra-
gnaticum.*

Hujus numeri inter multa propemodum singularia orna-
menta sunt ICTi consummatissimi, qui perdifficile argu-
mentum de seruitutibus illustrandum felici successu sulce-
perunt. Est, si quid video, hic locus iuris ita compa-
ratus, ut eum, prae ceteris veterum lreconsulto-
rum subtilitatibus circumscriptum habeamus, et ad quem
diligentia rite adcommodata, et iurisprudenciae veram
rationem rimari, et totam rem cum litibus negotiisque civi-
libus in ipsis rerum argumentis comparere debet. Nam
suo more veteris iurisprudenciae lumina, viri
nati melioribus annis,
philosophati sunt, non tantum, *quod boni, et aequi no-
titiā profitentes, aequum ab iniquo separantes, licitum
ab illicito discernentes, bonos non solum metu poenarum, ve-
rum etiam praemiorum quoque exhortatione efficere cupien-
tes, veram philosophiam non simulatam affectaverint, (d)*
sed quod et ipsi certis regularum, et principiorum, quae
universam iurisprudenciam regunt, et dum sibi constant,
in analogiam iuris evadunt, collectionibus artem suam
complexi fuerint. Quo factum est, ut aequae, atque ab-
strusioris philosophiae partibus, iuri nostro non desint
notiones latius patentes, ex quibus ratiocinia, quae ipsa-
rum est praestantia, conficiantur, et confecta ad rerum
liti-

(d) VLPIAN. in L. I. §. I. D. de I. et r.

litigiosarum species, atque mutationes adcommodentur. Quod, si ullo in argumento locum habet, procedit sane in doctrina de servitutibus.

Operam igitur in hoc genere collocavere summi viri, non sine multa fori, et subfelliorum iudicialium utilitate, qui in iis ipsis locis, in quibus enodandis ipsorum opera usus sum, a me honorificentissime, et ea, qua ipsorum nomina colo, reuerentia adpellabuntur.

§. III.

Quae vero quaestio inter ceteras ad servitutes, cum praescriptione coniunctas, pertinentes eminent, est illa de usu partiali servitutis, quatenus per illum, licet lapsus temporis lege definitus ipsi accesserit, tota, & integra servitus conservetur retineaturque. Nam quum multa sint in iurisprudencia, et utilia et grauia, haud leuioris momenti videtur illa disputatio, quae spectat hunc locum, quem, si adcurate et vniuerso animo lustrari velimus, simul de ipsa natura servitutis, de vsucapione, de vsu, & quae sunt eiusmodi, diligentius disquirere debemus. Accedit, quod in hac enucleanda materia solertia nostra cum eiusmodi exercitatione concilietur, quae vsu forensi sibi coniunctum habet. Itaque, vt, quod euenit, id cum huiusmodi tractatione contendamus, exhibebimus

Quaestio de servitutum usu partiali cum lapsu temporis coniuncta est subtilitate, et vniuerso forensi commendata.

mus causam ipsam, cuius decisio ab inuestigatione quaestionis proficiscetur.

§. IV.

*Factum, quo
argumentum
disputationis
illustratur.*

Coenobio Mariensee a comite BURCHARDO DE WÖLPE an. 1276 concessum est, vt quae loci religionem proteflae essent virgines iis *liceret in siluis, et nemoribus, in omnibus locis ditionis Comitis, ubicumque voluerint, sine contradictione alicuius cedere arbores ad aedificia, prout expediret, ipsarum utilitati:* qua de liberalitate constat ex iuncto diplomate comitis BURCHARDI (e). Accesit an. 1301. comitis OTTONIS DE WÖLPE favor, quo indultum est his ipsis virginibus, *in nemus, quod vocant den Grinderwald, pastus quinque sexagenorum porcorum eiusdem agrorum partibus inducere, et libere deducere, nec non in eodem nemore arbores caedere ad aedificia et combustibilia, et ad omnem ipsarum necessitatem.* (f)

lura haec denique confirmata sunt, ceu patet ex diplomate tertio in adpendice exhibito, (g) et quidem an. 1433. a Duce GUILHELMO Brunswicensi, qui priuilegii

(e) v. N. 1. in adpendice.

(f) v. N. 2. ibid.

(g) v. N. 3. ibid.

gii suis hifce verbis factus est auctor: *dat dat Klofter ore proueners und Knechte und ere Vorwerke in ore-me ringethume begrepen Echtwerdinge und Holthourw hebhen schullen uppe deme grindelwolde, mit allerleie Holte, und in den Scharholten to Eylemessen to Hagen to Nobeke und anderen dorpen umme den wolt belegen herneholt to hauwende, wur se dat afflangen kunnen. Ok scal men deme vorbenomten Closter burwolt utheden vorbenomten holten to oren noden nicht weigeren.*

§. V.

Iura ita legitime adquisita, coenobio admodum proficua successu temporis a praefectis, qui administrationem reddituum, qui ad coenobium pertinent, susceperant, paullatim in exercitium non deducta sunt. Ita evenit, vt ius lignandi quidem exercuerint in nemore, sed ob sufficientem iis temporibus ligni copiam hac ratione iuri quaesito coenobii defuerint, aut defuisse videntur, vt per multos annos in determinato quanto, quod septem plaustra onusta non excederet, subsisterent. Accidit id quoque forsan, quod per aliquot annos arborum copia deesset, ita vt non potuerit coenobio sine imminente syluae deuastatione maius quantum subministrari. Deinde vero fa-

B

Am

Quaestio
consto. 1185a.

ctum est, vt illi, qui coenobii curam gerebant, totum ius, quantum liberalitate comitis de WOLFE, et ducis GVILIELMI coenobio indultum est, exercere vellent, aegre ferentes, quod libertas huius exercitii ad septem plaustra restringi debeat. Quaesitum est, nec id, si quid video, sine ratione, an multorum annorum vsus, qui tamen ad certum plaustrorum numerum, certaque lignorum quantitatem fuit restrictus, totum ius, quod coenobio, vti nos docent iunctae chartae, fuit concessum, imminuerit, nec liceat vsum totius iuris restaurare, vel exercere integram seruitutem vltra septem plaustrorum numerum: an per vsum longaeuum eundemque partialem haut minutum ius conservatum sit, & qui prouida cura coenobii iuribus redditibusque prospiciunt, hi coenobii commodis maiori lignorum quantitate, quam illa fuit, quae multis annis suffecit, suffragante iure consulere possint?

§. VI.

Non erit iuris nostri vel leuiter peritus, qui non videat, nobilis quaestionis decisionem principiis, quibus rite cognoscuntur, examinanturque seruitutes, superstrui debere, nosque debere in multa excurrere, quae in latebroso huius argumenti recessu quaeruntur. Certe, quod repeto, si in vlla causa, quod de toto iure romano praedicat, IANVARIUS e) hoc non ipsa duntaxat naturae simplicitate, neque

e) in Republ. ICTor. p. 77.

que in solis angustisque necessitatis limitibus, ut ceterarum iura gentium, repositum est, sed instruitur pompa ac solemnitate, ita ut oraculi, & absconditae religionis plenum videatur; in hac eiusmodi adparatus multas subtilitates, multasque legum ambages habemus, quas naturalis ratio non omnes docet. Nullibi forsitan, inquit Ill. LEYSERVS f) subtilius est ius romanum, quam in doctrina de seruitutibus. Nos ita in hoc genere nos tractabimus, ut praeter ea, quae viri magni nominis, & tum humanioris, tum pragmaticae Iurisprudentiae ornamenta PVENDORF, g) EV. OTTO, h) THOMAS. i) & SAMVEL STRYCK. k) MARCVS AVRELIVS GALVANVS l) vel de acquisitione, vel de amissione seruitutum, & iurium disputarunt, de his disquiramus, quae vsum partialem seruitutis, quatenus ab eo conservatio & amissio illius pendeat, spectant. Qua in re tamen potissimum decidendae quaestionis in §. 5. exhibitae rationem habebimus, excussis simul singularibus grauioris momenti locis, quae in iure exstant.

B 2

§. VII.

f) in Medit. ad D. Spec. 107. M. 1.

g) in Obseru. Iur. Vniu. T. I. obs. 32.

h) de Vfuca. Seruitut.

i) in Diss. de Seruit. Stillicid.

k) in Diss. de non vfu iuris quaesiti. Dissert. Vol. 3.

l) de Vsufr.

§. VII.

Primum potest quaeri, quaenam species iuris sit ista, quae per documenta huic tractationi iuncta tribuitur.

*Concessio ser-
uatus usus in
silua caedum
per iustas
abarias.*

Ego vero hic adgnosco seruitutem vsus in sylua caedua, constitutam.

Ita enim habet charta Ottoniana: *in eodem nemore arbores caedendas ad aedificia & combustibilia, & ad omnem ipsarum NECESSITATEM.*

Contentit diploma ducis Guilielmi in verbis: *Ock skal men dem vobrenomten Closter bowbolt vobe den vobrenomten holtten to oren noden nicht weigeren.* Non igitur eum in modum

munificentissimi chartarum nostrarum auctores liberalitatem suam extendi passi sunt, vt & ea compendium, & quaestus concludantur: quum soli necessitati praescriptis terminis, & verbis per concessionem iuris in silua prospice

*L. 22. D. de
usu, et habit
analysis.*

re voluerint. Sed negotium nobis faceffere videtur POMPONIVS, m) ad cuius verba si quis attendat, forsitan a sententia nostra discedet. Quid enim? *Diuus Adrianus, quum quibusdam vsus siluae legatus esset, statuit fructum quoque eis legatum videri, quia nisi liceret legatariis caedere siluam, & vendere, quemadmodum usufructuariis licet, nihil habituri essent ex eo legato.* Quae cum ita sint, reponi posset, omnino, vbi quis habet vsum siluae, eundem habere facultatem vendendi ligna, ex eoque effici, vt

in

m) in L. 22. D. de Usu et Habit.

aegre cum Iurisprudentiae nostrae ratione conciliaueris, quum casus, qui habetur apud POMPONIVM, limitationem, quam exponit Lauterbach, non omnimodo afficit. Acute IOANNES VOETIVS p) iuris communis religionem tuetur, dicendo, quum id ab Adriano in singulari tantum casu constitutum fuerit, quo quibusdam vsus filuae legatus erat, cuius peculiares potuerint esse circumstantiae in lege non expressae, vix esse, vt regulariter legatario vsus filuae caeduae permittatur lignorum ex ea filua caesorum venditio, praesertim, quum ratio in d. L. 22. proposita, si generaliter acciperetur de omni casu, manifestissimam esset involutura falsitatem.

§. IX.

Adposite ad rem vir eruditus quod dicit, in interpretanda L. 22. D. de vsu et Habit. singularia causae adiuncta assumi debere. Ipsa verba legis, nisi me omnia fallunt, et si quid coniecturis in eiusmodi argumento assequi liceat, nobis abunde subministrant, ex quibus eius illustratio componenda est. Primum POMPONIVS narrat in casu, ad quem Imperatoris decisio fuit adtemperata, quibusdam fuisse vsum filuae concessum. Non incommodam recipit lex explicationem, si non exiguum legatariorum numerum fuisse suspicemur. Necessitates singulorum legatariorum

Vberior explicatio L. 22. D. de vsu, et hab.

p) in Comment. ad Dig. L. 7. T. 3. §. 5.

rum forsan majores; terra arboribus diuisa maligna; flua
 haud ferax; nemus multos per annos ignauum; circum-
 scripti nimis huius limites. Deinde nec id temere, et in-
 consulte praetermittendum, quod in ipsa lege, cuius de-
 ciso a nobis consideratur, pronunciatum sit de legato vsus,
 non de solo vsu. ¶ Iam vero VLPIANVS *q*), postquam ab
 ipso multa vsus genera secundum veterum varias de istis
 opiniones rite pertractata fuerunt, in ipso vsus argumento
 ait: non tam stricte interpretandas esse voluntates defun-
 ctorum, add. L. 12. D. de Reg. I. Quamuis enim vsus Icto-
 rum sententiis apud Romanos valde restrictus fuit, plus ta-
 men indulgendum fuisse ipsis visum in hoc iuris loco vlti-
 mis voluntatibus, quoniam reipublicae intererat, volun-
 tates defunctorum, quae legum colorem mentiebantur,
 exitum fortiri. Quodsi vnquam locum habuit, inprimis
 id vsu venit in legatis. Etenim, praeterquam quod in le-
 gatis vltimarum voluntatum religio strictim seruaretur, nec,
 quoad id per iuris analogiam fieri possit, a defunctorum
 sancitis discederetur, accedebat, quod legata semper libe-
 ralitatis speciem prae ceteris induere videbantur. Prouo-
 caui in hoc argumentandi modo ad ipsa legis verba,
 quae cum coniecturis meis, si coniecturae dicendae sint,
 satis conueniunt. De legato vsus certe ab Adriano statu-
 tum fuit. Additur, quod, nisi liceret legatariis caedere
 siluam, et vendere, quemadmodum vsufructuariis licet,
 ni-

q) L. 12. §. 2. D. de Vl. et Habit.

nihil habituros esse ex eo legato, cuius scilicet species
ADRIANO fuit oblata, legatarios *)

§. X.

Quamobrem, ut rationum summam conficiamus, Adrianus in L. 22. D. de Usu et Habit. nobis statuere videtur non in genere de quouis usu tributo, et concessio in silua caedua, sed primo loco, de eiusmodi usu, qui in singulari casu propter singularia cautae adiuucta, non erat ad exemplum trahendus. Indicant id verba legis: *ex eo legato*, quae singularitatem casus satis euincunt, potissimum, si addantur voces: *quum quibusdam usus siluae legatus esset*. Secundo loco aliud dicendum de quouis usu concessio ac de legato usu, qui plenioris recipit interpretationem, quam ille patitur, qui per modum inter viuos contrahendi indulgetur. De hac vltima autem specie non erat statuendum Adriano. Vnde ille discessit a regula, et quidquid in genere de usu eiusque restrictione, secundum veterum Ictorum dicta valet, id parum in specie a se decidenda viuuenire credidit: itaque nec nos, si adcurate pretia legibus, suum honorem, suum effectum statuere tribuereque velimus, dicemus, sine vlllo discrimine, nec vlla habita ratio-

*) Non contemnenda sunt, quae ad explicationem c. L. 22. humaniori manu contulit IOSEPH. AVERANIVS Interp. Iur. Lib. 3. C. 19. n. 7.

tione an vsus per modum inter viuos contrahendi, an per modum vltimae voluntatis cum altero communicetur, illum, qui habet vsum in silua caedua, posse vendere ligna et arbores, et de iis ad quaestum, et compendium disponere. Tantum abest, vt ita legem examinatam intelligamus, vt vltra terminos casus admodum singularis in ea expositi, procedere audeamus, veterum Imperatorum sancita veriti.

§. XI.

Satura quasi lance haec omnia disputauimus, ex quibus recte a nobis concluditur, multum interesse in largitione facta per chartas huic dissertationi iunctas, vtrum vsus, an vsufructus in virgines coenobii translatus fuerit, neque legem 22. D. de Vsu et Habitat. hac in causa vsus naturam euertere. Inconculsa plane omnia, quae nostrum casum spectant, si munificentiam, qua coenobii commoda augentur, ex ipsis diplomatum verbis colligamus. Charta enim DVICIS GVILIELMI vsus in silua caedua mentionem facit, quatenus is aedificationibus et combustioni inferuire possit. Temere igitur beneficium hocce desereremus, si quaestum et compendium immiscere vellemus, exclusiuis per expressam concessi vsus determinationem. Quam ob rem veram vsus indolem chartae nostrae largiuntur, nec vsufructu, si spectemus scilicet vtilitatem ex silua caedua

Per iunctas chartas vsufructus in silua caedua minimo concessus.

dua dem Grinder Wald percipiendam, munificentiam diplomaticam terminari censemus.

§. XII.

*vsus romani
indoles restri-
tior quam
Germanici.*

Haec tamen non ita dicta existimari velim, ac si vsum romanum generatim posteritati traditum, a Germanis receptum, prona fori consuetudine iudicia occupantem, non vberiori adparatu ornatum atque instructum habeam, quam habuerunt veteres ICTi romani. Disputent sane, restringant, minuant, addant Cassius, Iubentius, Nerua, Vipianus. r) Quae illorum supersunt, de stramentis, pomis, oleribus, lana, et modico lacte sententiae, non vbique pro auctorum ingeniis romanos patientur limites. Et frustra, vt praeclarus Institutionum interpres iudicat, s) nunc disputatur, cur Nerua foliorum vsum vsuario negauerit. Aliae romanorum necessitates, aliae germanorum. Alia cultae Italorum regionis natura, alia nostrae. Italis ipsa procul discordibus armis

Fundit humo facilem victum iustissima tellus.
Virgil. Georg. II, 459.

Fortunati agricolae dicuntur Virgilio, ad quae verba eleganter commentatur Seruius: *quod autem fortunatos nimum ait, non ad fortunam, sed ad fortunae pertinet quan-*

ii-

r) L. 12. §. 1. seqq. D. de Vsu et Habitu.
s) E. V. OTTO ad Iust. L. 2. C. 5 §. 1.

citatem, nam hoc dicit: quantum in re est, maximas eis natura praeiitit voluptates, quas, si nossent, essent non fortunati, sed nimium fortunati. Benignior natura romanum multis faciliori frugum exuberantia auget, quibus Germanus vel omnino caret, aut quae non sine multa, magna-que industria comparantur. Ille

Quos rami fructus, quos ipsa volentia rura

Sponte tulere sua, carpsit

Virgil. l. c. v. 500. seq.

quo telluris praeconio concinna fructuum naturalium descriptio exhibetur. Nos vero, si regionis conditionem spectes, non omnino ita fortunati. Quapropter ICTus in adplicatione seruitutis, quam vsum dicunt, ad fori lites, apud Germanos, praecipue huius differentiae rationem habere debet, largiori interpretatione ea supplendo, quae ex naturae beneficio non proueniunt. Sicut enim, quod multis in praeclaro opere, de l'esprit de loix, locis auctor huius libri docet, in omni Iurisprudencia ad genium cuiusque populi inprimis attendendum, nec iisdem principiis semper diuersae republicae temperandae sunt: ita in hoc argumento eatenus tantum iuri romano suus constabit honos, quatenus ad eius sanctiones mores nostri non incongrua praxi conformari possunt. Alias seruatit iurisprudenciae putaminibus, nucleus non vquam compa-

rabitur; nec transacti in addiscenda, et in foro exercenda
iurisprudencia laboris ICTus recte rationem habebit.

§. XIII.

Ita praestructa seruitute vsus, proximum est, vt videa-
mus de vsu, siue exercitio iuris, et de contrario eius, siue
non vsu, cuius iusta consideratione parabantur ea, quibus
facili negotio ad quaestionem illam: an per vsum partialem

*Quid hic no-
bis vsus?*

seruitus pro parte amittatur, an integra totaque retineatur?
peruenitur. Vtus hic nobis est quasi possessio, qui possessionem
certi imitatur. L. 10. pr. D. si seruit vind. Possessio quaeuis
ciuilis sibi adiunctum debet habere animum sibi habendi, qui
animus sibi habendi tamen non temere confundendus est
cum affectu domini, qui affectus domini tamen ad vsuca-
pionem absolute requiritur. Sane ita forsā visum Har-
menop. Epit. L. 2. T. 1. vt acceperit animum, qui ad pos-
sessionem ciuilem requiritur, pro ipso animo affectuque
domini. Sed si inspiciamus, quae Paullus tradit in L. 1.

*Animus sibi
derinendi non
confundendus
eum affectu
Domini.*

§. 3. et in L. 3. pr. de acquir. vel amit. possi non poterimus
suffragari Graecis. Recte Paullum ex Paulo explicat, il-
lustratumque dat solidioris iurisprudenciae vindex M. AV-
RELIVS GALVANVS 1), qui in componenda hac re pro-
uocat ad L. 1. §. 3. vbi ICTus pronunciat *furiosum et pupil-
lum*

1) de Vsfur. C. 33. §. 4. p. m. 474.

lum sine tutoris auctoritate non posse incipere possidere, quia affectionem tenendi non habent. Comparat ex hoc Paulli ad edictum loco, incomparabilis Ictus conclusionem, quam auctoris verbis exhibemus. Paullus ipse explicat sese, ut omnis alia expositio reddatur inanis. Animo acquiritur possessio, id est affectu ipso detinendi; siquidem, ut quis recte possessor efficiatur, haec necessaria sunt, ut intelligat, quid sit possidere, et ut velit possidere; hic est animus ille, qui exigitur in possessione: In possessione civili igitur coniunguntur animus et corpus, nec acquiritur haec aut per solum animum, aut per solum corpus; v) nisi, obseruante illustri PVENDORFIO w), Patrono, cuius magnum nomen posteritas aeternum sibi commendatum habebit, nisi inquam, antecedit naturalis possessio, quo casu tantum animus accedere debet. Inde est, quod veteres Icti saepius negant possidere, qui habent nudam possessionem. L. 33. §. 1. et §. vlt. D. de Usurpat. L. 6. §. 1. D. de Prec. L. 5. pr. D. ut in possession. leg. Quamuis vero ad possessionis civilis adquisitionem dilerte leges nostrae requirunt animum et corpus, videri tamen possent, eum, qui vult ipsam acquirere facto possessionis singulas minimasque particulas possidendae rei occupare debere. Etenim, qui uniuersas aedes possidet, singulas res, quae in aedificio sunt, non

Possessio civilis requiritur animum et detentionem.

C 3

v) add. Euer. Otto in Comm. ad Inst. L. 4. C. 15. §. 5.

w) Obseru. I. V. T. 2. Obs. 140.

videtur possedisse. Idem dici debet, et de naue, et de armario. L. 30. pr. D. de acquir. vel amitt. possess. Verum enim vero in hac lege non de possessione partis, sed potius de possessione diuersarum rerum quaestio est, quae ita deciditur, vt, qui aedes possidet, non intelligatur simul possidere res, quibus substantia aedium non efficitur. Eum enim, qui aedes mercatus est, non putant Icti aliud, quam ipsas aedes possidere. Nam si singulas res possidere intelligetur, ipsas aedes non possidebit: separatis enim corporibus, ex quibus aedes constant, vniuersitas aedium intelligi non poterit. L. 23. pr. D. de Vfurpat. et Vfurcap. Quibus vltimis legis verbis sat clare indicatur, ad acquisitionem possessionis in toto non necessarium esse, vt quis occupet singulas minimasque portiunculas totius. Siquidem, quod dictum est, et corpore et animo acquirere possessionem nos debere, non vtiq; ita accipiendum est, vt, qui fundum possidere velit, omnes glebas circumambulet, sed sufficit quamlibet partem eius fundi introire, dum mente et cogitatione fit, vt totum fundum vsque ad terminum velit possidere. L. 3. §. 1. D. de acquir. vel am. possess.

§. XIV.

Quarundam quidem rerum animo possessionem adipisci nos, ait Labeo, veluti, si aceruum lignorum emerо, et eum venditor tollere me iusserit, simul atque custodiam posuissem, ir-

An in quibusdam alicui vendis, si solus animus sufficit?
Labeonis sententia.

traditus mihi videtur. Idem iuris esse vino vendito, quam
 vniuersae amphorae vini simul essent: quam grauissimi Icti
 sententiam nobis narrat IAVOLENVS L. 51. D. de acquir.
 vel amitt. possess. ex posterioribus LABEONIS. Quicumque
 autem forsitan Ictorum in argumento acquirendae possessio-
 nis fuerit dissentus; *Labeonem* tamen minime dissentire a
 ceteris iuris auctoribus, sed aequae atque illi animum et
 corpus requirunt, et ipsum huc singularem suum casum
 traducere, patet ex iis, quae verbis, nisi me omnia fallunt,
 ipsius *Labeonis* subiungit *Iauolenus*, quorum ita auctor fa-
 ctus fuit. Videamus, inquit, ne haec ipsa corporis tradi-
 tio sit, quia nihil interest, utrum mihi, an et cuiuslibet iusse-
 rim, custodia tradatur. In eo puto, hanc quaestionem consi-
 dere, an etiam si corpore aceruus, aut amphorae apprehen-
 sae non sunt, nihilominus traditae videantur, nihil video in-
 teresse, utrum ipse aceruum, an mandato meo aliquis custo-
 diat; utrobique enim animi quodam genere possessio erit aesti-
 manda. Vides hic *Labeonem* non deflectere a recepta ista
 opinione, quod in acquisitione possessionis ciuilibus corpo-
 ris detentio non debeat esse seiuncta ab ipso animo habendi,
 quam explicationem rite concinnata paraphrasi legis
 adstruit *NOOD*. Probabil. x) Itaque non est, quod cum
 magno *Viro*, qui ceteroquin et apud posteros plurimorum
 interpretum nostrorum facile princeps habebitur, quo eru-
 di-

Non disse-
 Labeo a cete-
 ris Ictis, nec
 solum ani-
 mum ad ac-
 quirendum
 sufficere vult.

x) L. 2. C. 6. §. 5.

ditionis suffragio *CVIACIVM* designari, quilibet intelliget, *y)* reprehendamus Labeonem, quasi non verum esset, quod dixerat, quarundam rerum nos possessionem adquirere solo animo; quum ne quidem vox *solo* in ipsa *L. ex flat*, nec a communi opinione Labeo recedere videtur. At enim nonnulli recentiorum contra ea, quae differuimus, contenderunt, ipso solo animo nos adquirere possessionem, etsi non antecedit naturalis possessio, moti

Non obs. L. 3. § 3. D. de acquir. l. am. poss. Reinoldi error.

auctoritate *L. 3. §. 3. D. de acquir. vel am. poss. BERNARD. HENRIC. REINOLD. z)* ex hoc principio illustrari putat casum singularem, quem ipse verbis *L. 55. D. de A. R. D. cum lectoribus suis communicat. Videtur sanctio L. cit. 3. si thesaurum in fundo meo positum sciam, continuo me possidere, simul atque possidendi affectum habuero, quia, quod desit naturali possessioni, id animus implere dicitur*, confirmare Reinoldi sententiam. Quae difficultates, ut ad analogiam iuris et opinionem *Neratii*, et *Proculi*, decisio legis

Noodtii correctio L. 3. §. 3. D. de acq. vel am. poss. reprobat.

reuocaretur, mouerunt Virum summum *GER. NOODTIUM a)* ut vulgatam hanc, sed inuisam et stolidam lectionem declarauerit, atque exulare penitus iusserit, restitutione, siue potius mutatione lectionis ita tentata: *Neratius et Pro-*

y) in *Quaest. Papin. L. 23. ad L. 44. de acq. vel am. poss. §. quibus explicitis.*

z) §. 4. *Orat. de LL. Inscript.*

a) in *Probabil. I. C. L. 2.*

Proculus aiunt, solo etiam animo posse nos (pro non) acquirere possessionem. Verum iam animaduertit V. C. ABRAM WIELING b) vulgatam L. 3. §. 3. lectionem non indigere emendatione: verba enim haec: L. c. 3. *si non an- recedat naturalis possessio*, ad fundum referenda esse ante inuentionem thesauri jam possessum; sequentia vero: *quod desit naturali possessioni*, de ipso intelligenda thesauro, corporaliter quidem non adprehensio, fictione tamen iuris ipsius fundi possessi partem constituyente *). Et quidni iste, qui fundum possidet, per possessionem fundi ista, quae in fundo ipso sunt, acquireret? Sane in thesauro id veteres receperunt, vt eius consideratio arctissime cum fundo ipso coniungeretur; vt igitur, qui fundum possidet, sine speciali siue corporali adprehensione, accedente scientia, et animo habendi, eius possessionem acquirere censeri debeat, licet non antecedat naturalis possessio.

Wielingii explicatio con-
modissima.

§. XV.

b) in praetermissis, ad REINOLD. p. 241. ad calcem iurisprudentiae restit. add. III. PVFENDORFF. in Obs. I. V. T. II. O. 140.

*) Critice etiam commentatus est ad h. L. 3. CORN. van BYNKERSHOECK. Obs. L. 7. C. 1, qui dissensum veterum in hoc argumento assignat.

D

§. XV.

Haec omnia eo consilio a me discussa sunt, vt facilius ea nobis comparemus, quibus instructi, adcuratiore quaestionis nostrae decisione non destituamur. Euictum dedimus, quod ad possessionem ciuilem animus possidendi requiratur. Animus possidendi autem non erit, nisi scientia ipsa accedat. Quod adeo verum est, vt *si me in vacuam possessionem fundi Corneliani miseris, ego putarem me in fundum Sempronianum missum, et in Cornelianum iero, non adquiram possessionem, nisi forte in uomine errauerimus, in corpore consenserimus.* L. 34. pr. D. de acquir. vel amit. poss. Quatenus igitur scientia et animus sibi habendi subsunt in acquisitione possessionis: eatenus ipsa possessio adquiretur. Nec illud praetermittendum hoc loco, quod, *si animo solo possideamus, licet alius in fundo sit, adhuc tamen possideamus.* L. 3. §. 7. D. eod. Sed an possessio solo animo amittatur? de eo non anceps quaestio est. Clara sunt verba L. 8. D. eod. *Quemadmodum nulla possessio adquiri, nisi animo et corpore potest; ita nulla amittitur, nisi in qua utrumque in contrarium actum est.* Quod PAVLLI effatum principio VLPIANI, quod inculcat in L. 35. D. de R. I. confirmari videtur. Nimirum nihil tam naturale, quam eo genere quidque dissoluere, quo colligatum est. Quid quod ipse PAVLLVS hoc opinionis suae fundamentum assignat in L. 153. D. de R. I. Sed contrariam sanctionem ha-

An possessio solo animo amittatur? quod per L. 8. D. de acquir. l. am. poss. negan. dum videtur.

habes in L. 3. §. 6. D. de adquir. vel am. poss. In hac
 enim disponitur, *in amittenda possessione, affectionem eius,*
qui possidet intuendam esse: itaque, si in fundo sis, et tamen
nolis eum possidere, protinus te amittere possessionem, igitur
amitti et animo solo posse, quamvis adquiri non posse.
 Plurimi non proletariae eruditionis viri in conciliandis his
 textibus operam collocarunt, quorum omnium hic referre
 sententias nostri instituti non est. Rem non omnino con-
 fecisse videtur CUIACIVS, c) qui monet ad illud *fere*
 PAVLLI in L. 153. D. de R. I. adcurate attendendum esse,
sententiamque esse, fere quemadmodum cet. hoc esse verum
fere, non perpetuo, non semper, non usquequaque. Sed
 iam ab aliis obseruatum est, Cuiacianam explicationem vix
 ob contextus rationem nodum soluere. MERENDA igitur
 d) alium conciliandarum legum modum tentavit: ex
 cuius sententia, vt PAVLLVS sibi constet, in L. 3. §. 6.
 illustratur sola affectio eius, qui possidet, et quaeri videtur,
 possitne is, qui rem possidet, solo animo possessionem
 amittendi eam amittere, ita vt factum turbatium aduer-
 sarii alicuius ex hac lege excludatur. Longe diuersa, si
 credas ANTONIO MERENDAE, est causa possessionis,

*Obstare vide-
 tur L. 3. §.
 6. D. de ad-
 quir. l. am-
 poss.*

*Cuiacii opi-
 nio.*

*Merendae
 conciliatio*

D 2

c) in Quaest. PAVLIAN. L. 23. ad. L. 44. de adquir. vel am.
 poss. §. quibus explicitis.

d) in Controu. Iur. L. 12. C. 24. n. 18. seqq. in quo capite
 omnem hanc controuersiam fusius disputat.

cuæ in L. c. 8. et L. 153. VLPANI et PAVLLI sententia dirimitur, quum ICTI his iuris locis de vi coactiua discutent, quæ si ita se habeant, dicendum, quod in hac vitima causa et animus derelinquendi, et factum contrarium concurrere debeant. Sed an vniuersales illæ et absolutæ voces L. 153. D. de R. I. *nulla possessio: nulla amittitur* hanc MERENDAE distinctionem recipiant, doctiores videant. Mihi probantur ea, quæ NICOLAUS de PASSERIBVS *) VACONIVM A VACVNA sequutus, illustrandæ conciliationis gratia habet. Opinatur Vir doctus, solum animum ad possessionem amittendam sufficere, ita tamen, vt iisdem in contrarium actis amittamus; hoc agere vero in contrarium non fieri etiam corpore, sed solo animo, quod hunc in modum ab ipso illustratur. Modi, qui in acquirenda possessione interueniunt, sic in contrarium peraguntur. In acquirenda possessione volo possidere; in amittenda nolo possidere. In acquirenda acquirens mouet manus arando, seminando, fodiendo, et alia huiusmodi peragendo; in amittenda vero horum omnium contrarium efficitur, desinendo, et non arando, non seminando, non fodiendo. Quæ NICOLAI de PASSERIBVS explicatio sat commoda videtur.**) Ceteras concilia-

Nicolai de
Passeribus opus
nio.

*) in Concil. LL. Edit. Colon. p. 571. n. 42. seqq.

**) add. ea, quæ exponit VINN. in comm. ad Instit. L. 4. T. 15. §. 5.

fiones, quarum non paucae sunt, tacemus, quia id non agimus, vt omnia expediamus, quae ad hanc amittendae possessionis controuersiam pertinent.

§. XVI.

Quae ex possessionis iuribus enumerauimus, eo pertinent, vt ad ipsa seruitutum locus adcommo- detur. Corpora proprie possidentur. Non possidentur vere ea, quae sunt incorporalia. Natura ergo seruitutum ea est, vt possideri non possint. PAVLLVS in L. 32. §. I. D. de S. P. V. Idem tamen iungit, *sed intelligitur possessionem earum habere, qui aedes possidet.* Non igitur mireris, quid sit, quod Icti, qui per interpretationes suas tum publicarum, tum priuatarum rerum negotia moderabantur; veram possessionis naturam imitati, quasi possessionem iurium in primis seruitutum efformauerint, multis hoc consilio commodis introductis, quibus iura praediorum aucta sunt. Inter alia commoda non vltimi generis illud fuit, quod, quum in LLbus decemuiralibus, ob formulam: *Vsus auctoritas fundi biennium, ceterarum rerum omnium annuus usus esto,* qua tantum rerum corporalium habita ratio est, exclusa omnino vsucapio rerum incorporalium fuerit, per interpretationem Iurisconsultorum, ipsa harum vsucapio admissa est. Nota et trita apud humaniores Ictos

De Seruitutum interpretatione posses- sione.

sunt ista CICERONIS pro CAECINNA e) *Aquaeductus, haustus, iter, actus a patre; sed rata auctoritas harum rerum omnium a iure civili sumitur.* In quibus quidem seruitutum praediorum urbanorum nulla videtur mentio facta, ut igitur videri posset, harum usufruptionem a prudentibus non receptam fuisse. Verum primo loco moneo, iura nobiliora, quae erant res mancipi, VLP. Fragm. T. 19. §. 1. et ad eum locum SCVLTING. per excellentiam nominari apud CICERONEM, quibus cetera non excluduntur; deinde vero aquaeductus, qui hic commemoratur, ad seruitutes, tam praediorum urbanorum, quam rusticorum pertinet. L. 18. D. de S. P. V. Verba: *iure civili. V. C. EVERARDOTTO f)* sequutus POMPONIVM de or. Iuris recte interpretatur per eam iuris partem, quae sine scripto in sola prudentum interpretatione consistit. Ita introducta usufructio seruitutum quomodo per L. Scriboniam fuerit imminuta, res est adeo inter magnos viros agitata, illustrata, ut actum ageremus, si ea repetere vellemus, quae habent praeter RAEVARD. ad L. Scrib. et CONR. in historia usufruptionum trigae libellorum de praescriptionibus praemissa, clarissima Iurisprudentiae Lumina GALVANVS g) et EVER. OTTO h). Quare historiam extinctae
usu-

e) C. 26.

f) de Usuap. seruit. C. 2.

g) de Usufr. C. 12. p. m. 112. seqq.

h) l. c. §. 4. seqq.

vsucapionis seruitutum eo tantum a nobis considerandum suscipiemus, quo doctrinam iuris romani de non vsu iuris praestare possit.

§. XVII.

Media Iurisprudencia siue, quam descriptionem concinnat GALVANVS, 7) secretior quaedam, et non scripta legum decemuiralium interpretatio a prudentibus ad prudentes traducta, *) cabbala quadam iuridica tecta propagataque, noui iuris per L. Scriboniam constituti, forsitan impatiens, non omnino, quae ab ipsa recepta erant, post istam legem inculta atque deserta passa est. Finge tibi grammaticam istam ICTorum nationem, coangustandarum legum ita studiosam, vt interpretationibus suis tantum abesset, vt legem in hac causa extendi pateretur, vt arctis ipsius verba limitibus circumferberent. Belle hos mores nos docet POMPONIVS in L. 120. D. de V. S. *Verbis inquit, legis XII. tabb. bis, uti quisque legasset suae rei,*
ita

Ius mediae Iurisprudenciae in vsucapione Seruissimum.

7) l. c. C. 6. p. m. n. g.

*) Non ignoro quidem PARDVLPHI PRATEII, HOTOMANI, PERIZONII, HEINECCIJ ceterorumque varias de epocha mediae Iurisprudenciae sententias; sed pro instituti ratione GALVANI explicatio hic sufficere visa est, quum de interpretatione hic tantum agatur.

ita ius esto, latissima potestas tributa videtur et heredes instituendi, et legata, et libertates dandi, tutelas quoque constituendi. Sed interpretatione coangustatum est.

Vide hic iurisprudentiam istam, quae interpretatione veterum constat. Multa iuris capita per eam incerta euadere, privato arbitrio permitti, eoquē fieri, vt praeter mentem legis nonnulla iuris speciem, vel iaduerent, vel retinerent, quilibet persuasum habebit. Ipsi romani, qui legum sanctitatem vebantur, eiusmodi mores, quibus cavillosae legum interpretationes efficiebantur, saepius notarunt, et in laudibus **SERVII SVLPITII** vberior **CICERO**, k) **eximii Iureconsulti vitam,** cum

Laus Servii Sulpitii.

k) Phil. VIII. C. 5. Mirifice hic locus illustrat L. 6. §. 2. D. Si seruitus vind. mentisque aequae, quam **SERVIVS** in interpretandis legibus praeslitit, documentum dat. Contentebant prudentes, an per conventionem liceret domino praedii seruiantis imponere onus reficiendi parietem. Gallus putabat non posse ita seruitutem imponi: sine dubio stricte inhaerens iuris principio, quod seruitus in faciendo non consistat. **SERVIVS** vero, eo quod, ut **CICERO** praedicat, *quae proficisciebantur a legibus, et a iure civili, i. e. a veteribus prudentibus, semper ad facilitatem acquitatemque referret,* ad istum interpretandi rigorem parum pronus conventionibus aliquid tribuendum censuit, et illam, quae est de reficienda pariete admisit: cuius sententia eualuit.

cum ceterorum prudentia comparatam, ita patribus conscriptis commendat: *Nec vero silebitur admirabilis quaedam et incredibilis, et paene diuina eius in legibus interpretandis aequitate explicanda scientia, omnes ex omni aetate, qui hac in ciuitate intelligentiam iuris habuerunt, si vnum in locum conferantur, cum Seruio Sulpitio non sunt comparandi. Neque enim ille magis iuris consultus quam iustitiae fuit. Itaque quae proficiscebantur a legibus, et a iure ciuili, semper ad facilitatem aequitatemque referebat; neque constituere litium actiones malebat, quam controuersias tollere.* Orator limatum, politum, humanum Seruium suum extollit, ita, vt, si quis orationis ipsius aequus velit esse aestimator, is studium interpretandarum legum, quo Sulpitius leges ad res priuatas adplicabat, multum abesse ab interpretatione ceterorum Ictorum, quam colebant, videat. Tolle a Seruio Sulpitio eiusmodi interpretationes, quae menti legum fraudem faciunt, et habebis Ciceroniani Icti, quem cit. loco laudat TULLIVS, absolutum ceterisque longe praestans exemplar. Ne autem haec a nobis inuiti negotio disputentur, crediderim ego, in interpretanda lege Scribonia aequae atque in interpretandis legibus XII. tabb. sibi, et arti suae, veteres prudentes non defuisse, neque segniter in inuertendo iure, quo ius ab ipsa media iurisprudencia introductum multum detrimenti capere videbatur, elaborasse. Percenseat nobis *rem* PAVLLVS,

E

cu-

Leges Scribonia cuius leges in hoc loco prae ceteris vsuveniunt. Ita vero
ex veterum
 prudentum
 opinione con-
 stituitio tan-
 tum Seruitu-
 tum per la-
 psam tempo-
 ris, non amis-
 sio sublata.
 Quare? ille in L. 3. §. ult. D. de Vsurp. et Vsuc. *Eam vsucapionem*
 sustulit lex Scribonia, quae seruitutem constituebat, non
 etiam eam, quae libertatem praestat sublata seruitute. Versu-
 tissimum sane interpretandi genus: Scriptum erat, si quid in
 re tam antiqua et ardua coniecturis est locus, de *Constitu-*
tione seruitutis per auctoritatem vsus. Ieiuni in explica-
 tione huius vocis non poterant esse iurisconsulti Sic
 enim veteres iureconsultos animatos fuisse, inter eruditos
 constat. *Quid*, inquit FABIVS *) *non quaestio iuris omnis*
aut verborum proprietate aut aequi disputatione, aut
voluntatis coniectura continetur? Idem **) *Quae scripta*
sunt, aut posita in more ciuitatis nullam habent difficultatem.
Cognitionis sunt enim non inuentionis, at quae consulto-
rum responsis explicantur, aut in verborum interpretatione
sunt posita, aut in recti prauique discrimine. Vim cuius-
que vocis intelligere aut commune prudentium est, aut pro-
prium oratoris. Ita duplici ratione interpretationem suam
 adornarunt. Primum de extinguenda seruitute per lapsam
 temporis accedente non vsu, nihil in L. Scribonia cautum
 esse clamabant: quod PAVLLI verba in L. cit. fat docent.
 Quum enim dixisset, L. Scriboniam *vsucapionem, quae ser-*
 ui-

*) Instit. Orat. L. 2. C. 2.

**) l. c. C. 3.

uitutem *constituebat*, fustulisse, premit vestigia per interpretationem, quae a media iurisprudencia proficiscebatur, inhaerendo verbis: *non etiam eam, quae libertatem praestat sublata seruitute.* Nimirum illud *constituere* perficitur sola acquisitione per usucapionem, non interitu. Vnde voces illae *constituere* seruitutem adeo familiares ICtis v. L. 9. et 10. D. de S. P. R. *Itaque*, pergit, *Si, quum tibi seruitutem deberem, ne mihi liceret altius aedificare, et per statutum tempus altius aedificatum habuero, sublata erit seruitus.* Per legem igitur Scriboniam id non effectum est, vt seruitutes non amitterentur per tempus. Neque consummati perfectique iudicii viri in eam interpretationem sine legis ipsius colore excurrerant. Nam quid prohibet suspicari, primam abrogandae usucapionis seruitutum causam fuisse fauorem libertatis, quo a patriciis plebeiis mirum in modum deludebantur. Certe, si cum prisca et originaria iuris condendi analogia rem contenderim, non temere et inconsulte haec statui, obseruo. Etenim ex hoc fonte multa promanarunt cultiora quae vt plurimum, in iure romano a iure naturae alienissima a recentioribus iuris nostri interpretibus habentur. Celebrata est ista conuenionum in iure romano diuisio atque pars, omnino felici pragmaticaque luxuria exfurgens, seseque in suo ambitu, si spectes originem, arcte continens, tum extra principia, quae libertati superstruuntur, non excurrens

rens, hoc modo, vt in libera republica odiosum visum fue-
rit, quaelibet conventionum vincula praeter ea,
quibus vel utilissima, et quam maxime necessaria negotia
inter omnes gentes vsitatissima, vel conventiones, ad sta-
tum reipublicae romanae aduentitium relatae continentur,
recipere.

§. XVIII.

*Continuatio
argumenti.*

Itaque, si non omni, magna ex parte tamen causa L.
Scriboniae vera et politica indagacione adolefcet, si Scri-
bonium, in roganda sua lege, seruitutum odium, quo a
libertate romanae rei distat, allegasse censeamus. Conf.
GALVAN. l) Reuerentia hoc modo libertati praestita, ipsi
suus splendor etiam per iurisprudentiam interpretatiuam
constabit. Nam iureconfulti, peritissimi coangustanda-
rum legum artifices, hunc ipsum libertatis honorem do-
ctrinae suae deferebant, transacta ita interpretatione, vt
introduc-tam a se amissionem seruitutum per lapsum temp-
oris retinerent, quae nimirum libera reddit praedia: hoc
tamen discrimine, vt seruitutes praediorum rusticorum so-
lo non vsu, seruitutes praediorum vrbano- rum accedente
usucapacione libertatis per biennium perirent, quam diffe-
ren-

*Differentia
inter praedia
rustica, et vr-
bana in ar-
gumento
amissionis per
tempus*

l) de Vfr. C. 12. p. m. 114. Non nego tamen simul et alias
rationes latae Legis Scriboniae locum habere. Otto in
Diff. cit. C. 2. §. 5.

rentiam *CATIUS* nobis ministrabit. Ille vero in L. 6. D. de S. P. V. Haec iura similiter, ut rusticorum quoque praediorum certo tempore non utendo pereunt: nisi quod haec dissimilitudo est, quod non omnino pereunt non utendo, sed ita, si vicinus simul libertatem usucipiat: veluti si aedes tuae aedibus meis seruiant, ne altius tollantur, ne luminibus mearum aedium officiantur, et ego per statutum tempus fenestras meas praefixas habuero, vel obstruxero, ita demum ius meum amitto, si tu per hoc tempus aedes tuas altius sublatas habueris: alioquin, si nihil noui feceris, retineo seruitutem. Item, si tigni immissi aedes tuae seruitutem debent, et ego exemero tignum, ita demum amitto ius meum, si tu foramen, unde exentum est tignum, obturaueris, et per constitutum tempus ita habueris, alioquin, si nihil noui feceris, integrum ius suum permanet. add. L. 18. §. vlt. D. quem seruit amitt. L. 18. D. de S. P. R. Ratio differentiae, quae mediae iurisprudentiae placuit, ut aliud illis visum in amissione seruitutum praediorum rusticorum, aliud in interitu seruitutum praediorum urbanorum, magnos viros sollicitat. Ut ceteros taceam, v. c. ANTONIO SCHVLTINGIO, m) illa videtur simplicissima, quod rusticarum exercitium factum contineatur, atque inde usus earum dependeat, urbanae vero, quae in superficie consistunt, non in mero facto

*De ratione
huius differ-
entiae dis-
quiritur.*

E 3

fo-

m) in Iurisprud. Anteiuss. p. 255.

Coniectura.

solent esse constitutae, sed simul per se necessario aliquid mutant, et nouant in aedibus vicini, nec solo facto, verum possessione retinentur. L. 20. pr. D. de S. P. V. Sed forsitan ita habueris. ICTi proculdubio in iis, quae fuerunt res Mancipi, ad quas iura praediorum rusticorum pertinebant, parum simplicis iuris naturae normam sequuti sunt. Stricte potius statuerunt, si quibus in aliis argumentis, certe in eiusmodi causis, regulam: nihil tam naturale esse, quam eo genere quidque dissoluere, quo colligatum est. L. 35. D. de R. I. Vnde, quum agendo, et facto constant feru. p. r., naturale ex stricta iuris interpretatione ipsis visum, solo non facto has ipsas seruitutes perire. In vrbanis vero, quae non erant res Mancipi, vsucapio libertatis, si amitti deberent non vsu, ipsis placuit, quae cum iure naturae magis cohaerere videtur. Quod vero THOMASIVS n) et V. C. EV. OTTO o) vsucapionem libertatis nonnumquam rusticis seruitutibus ad commodandam censent, id, si spectes ius Digestorum, aegre concesserim; licet non negauerim, IVSTINIANVM, quod demonstrabo, ita immutasse ius vetus, vt tum ad seruitutes rusticas, tum ad vrbanas vsucapionem libertatis adtemperarit.

§. XIX.

n) in D. de feru. stillic. §. 23.

o) in D. cit. C. 1. §. 12.

§. XIX.

Primum caput interpretatiuae iurisprudentiae, quod est de amissione seruitutum per non vltum retulimus. Proximum erit, vt quid praeter non vltum ex pristino iure ICTi retinuerint, post L. Scriboniam videamus. Locus est

*Locus Pauli
difficilis eno-
datur.*

PAULLI R. S. L. I. T. 17. §. 2. insignis, atque magnorum virorum disputationibus sat celebratus. *Seruitus, inquit ICTus, hauriendae aquae, vel deducendae biennio omifsa intercidit, et biennio vsurpata recipitur.*

Videtur PAVLLVS parum hic sibi, et iuri, quod post Legem Scriboniam doctrinam de vsucapione regebat, constare. Ipse enim in L. 14. pr. D. de seruitut. sese iuri Scribouio hilce verbis mancipat: *Seruitutes praediorum rusticorum, etiam si corporibus accedunt, incorporales tamen sunt, et ideo vsu non capiuntur.* Consentit CAIVS in L. 43. §. 1. D. de adquir. rer. dom. his verbis: *Incorporales res traditionem, et vsucapionem non recipere manifestum est.* Qui fit vt PAVLLVS, cuius aetate ius Scribonium vigeat, eius immemor, sibi ipse contradicere videatur, dum biennio vsurpatam seruitutem recipi sententiis suis nobis inculcat. Tentauere rem multi, vt ex his angustiis liberi eua-deremus. Magnus CUIACIVS p) de illa seruitute ducendae aquae, quae in eo erat, vt amitteretur, retinenda hic agi,

*Sententiae
Cuiacii*

exi-

p) ad L. 4. §. vlt. D. de Vsurp. et Vsuc.

existimat. Sed qualis sit cultus, quo tantum nomen veneramur, vix hanc interpretationem admittere videtur vox *recipere*, quae postulat sibi amissam penitus seruitutem, non eam, quae in eo est, ut amittatur. In aliam sententiam iuit IAN. A COSTA, q) qui putat PAVLLVM illud docuisse, quod iure civili inductum fuerat, cuius sententiae subscribere videtur SCHVLTING, r) qui PAVLLVM de eo, quod iure civili inductum fuerat, verbo, de iure, quo ante L. Scriboniam seruitutes vsucapiebantur, pronunciaffe, illudque quasi suis sententiis interkalasse autumat. Parum abest a vero humanissimus ille, cui orbis litterarius maiorem illustratarum seruitutum partem debet, Iureconsultus, qui in hoc argumento ceteris omnibus palmam facile praeripit M. A. GALVANVS, s) qui ad PAVLLI locum concinne reponit, cum loqui non de noua seruitute adquirenda, sed de veteri recuperanda per vsucapionem: rem nimirum facile reuertı ad pristinam conditionem. Dicemus nostram sententiam, praecunte ipso IULIO, quam B. L. aequi bonique consulet Scripsit ille in L. c. 3. §. ult. D. de Vsurp. et Vsuc. FAM vsucapionem sustulisse legem Scriboniam, quae seruitutem *constituebat*. Obser-

Iani a Costa.
Schultingii.

Galvani.

Nona conie-
tura.

q) ad §. 3. Inst. de reb. corp. et inc.

r) in Iurispr. Anteiust. p. 256. 257.

s) de Vusufr. C. 12. n. 4. p. m. 114.

terua verba: *eam* usucapionem, et vocem *constituere*,
 cogita interpretes *coangustandae* legis studiosos. Nimirum
ea usucapio sublata erat per legem Scriboniam, quae *consti-*
tuebat per modum recentis acquisitionis seruitutes, sed
restauratio non erat prohibita expressis verbis. Suspicionem
 igitur interpretationem grammaticam huius ipsius vocis ita
 constructam fuisse a veteribus prudentibus, ut recupera-
 tionem seruitutis amissae per biennium, non sublata per
 legem Scriboniam dicerent, prisci iuris studiosi eiusque
 immutationem aegre ferentes. Quae si ita se habent, non
 opus est, ut cum SCHULTINGIO, IULIUM hic iuris ve-
 teris iam abrogati mentionem fecisse putemus. Potius, Inde nouum
caput iuris-
prudentiae in-
terpretatione.
 prodidit PAVLLVS nobis caput insigne interpretatiuae iuris-
 prudentiae, conseruatae per usum post legem Scriboniam,
 qua veteres prudentes conspicui erant, quaque effectum
 est, ut, quum tantum cautum esset, in L. Scribonia de
constitutione recentis seruitutis per usucapionem, non de
restauratio per hunc modum, ipsa recuperatio, sub-
 lata esse non videretur. Ut omnia concludam, secundum
 caput, quo media iurisprudencia in interpretanda lege Scri-
 bonia erat negotiosa, recuperatione seruitutum amissarum
 excreuit, commendatumque fiat. Neque me mouent,
 quae habent AGGENVS VRBICVS^t) et PAPIA-
 NVS

t) Comment. in Frontin. de Limit. agror. p. 53.

NVSU). Licuit enim iis forsan ius ignorare, et vnico verbo
 iis satisfactum erit, si dixeris, illos, licet grauissimos aucto-
 res, vel de seruitute non agere x), vel tempora et iura
 confudisse, quod eo facilius accidere poterat, quum post
 L. Scriboniam is, qui longo tempore, non vi, clam vel
 precario vsus erat seruitute, vtli actione a praetore adiu-
 tus fuerit. L. 10. D. si seru. vind. atque proinde auctores
 non semper in iuribus praediorum curiosa inuestigatione
 ius praetorium, ius legis Scriboniae, et ius, quod secun-
 dum regulas mediae iurisprudentiae, subtiliori quadam
 ratione, tralatiis moribus, de manu prudentis in manum
 quasi prudentis traditum propagabatur, distinxisse.

§. XX.

Habes ius mediae iurisprudentiae, secundum quod
 non vsus seruitutis, certis sub adiunctis, quae exposui-
 mus, per modum temporis biennalis, ipsius amissionem
 produxit. Qualis hic debeat esse non vsus, an totius an
 partis sufficiat, postea videbimus, difficili illa, quaestione,
 quae in rerum vsu versatur, cum disputatione nostra con-
 ciliata, an et quatenus ab imperatoribus ius mediae iu-
 risprudentiae vel conseruatum vel immutatum fuerit?

Nam

v) Responfor. Tit. 18.

x) SCHVLTING. ad PAVLLVM L. 1. Sent. T. 17. §. 2. p. 257.

IV. OTTO D. C. C. 2. §. 6.

Nam et hac probe exulta, causa coenobii multum proficiet. GALVANVS y) locuples huius argumenti vindex cōtendit, vetustissimum ius mediae jurisprudentiae constantiter sub imperatoribus fuisse retentum, non solum quoad modum, sed et quoad biennale tempus, amittendi seruitutes vrbanas, vel rusticas. Sed eleganter hic de temeraria TRIBONIANI manu inter doctos quaeritur. Siquidem ita TRIBONIANVS suscepit negotium componendarum Pandectarum ex immensis istis veterum prudentum voluminibus, quae ante ipsum adtingere nullus audebat, non magis, quam Sybillina, vt multa ad sui temporis mores et recepti iuris vsum adcommodaret, et eo nomine mutaret, et transformaret veterum scripta, iisque adderet, detraheret: vt iam obseruante FRANCISCO BALDUINO z) non tam Vlpianus aliquis, quam Iustinianus ipse loqui videatur. An quid in hoc argumento interpolauit? Cogitans futuram immutationem, quae iure Codicis sequuta est, omisso biennio, quod veterum prudentum scripta habebant, quum ageretur de amissione seruitutum per non vsum, loco istius biennii potuisse videtur *Giphano, Fr. Balduino, et Duareno statutum tempus*, aut similia, quae acquipollent verba. Ita in L. 6. D. de S. P. V. ego per

An ius mediae iurisprudentiae ab imperatoribus seruatum. Galvano ita videtur.

y) de Vfufr. C. 41. p. m. 645.

z) in Iustiniano suo edit. Gundling. p. 202

statutum tempus fenestras meas praefixas habuero, porro per constitutum tempus ia habueris, et in initio huius legis: haec iura similiter vt rusticorum quoque praediorum certo tempore non utendo pereunt. Eadem loquutio in L. 32. §. 1. D. de feru. p. V. quae talia prodit: *Libertas seruitutis vsucapitur, si aedes possideantur: quare si is, qui aliud aedificatum habebat, ante statutum tempus aedes possidere desit, interpellata vsucapio est, et in L. 19. §. 1. D. quem. feru. am. Si per fundum meum viam tibi legauero, et alita mea hereditate, per constitutum tempus ad amittendam seruitutem ignoraueris eam tibi legatam esse, amittes viam non utendo.* add. L. 6. D. eod. L. 34. §. 1. D. de feru. P. R. Sed reprobatur hanc sententiam BYNCKERSHOECK. *) Redeamus ad GALVANI doctrinam, quam de iure Iustiniano nobis exponit. IUSTINIANVS edidit 531. constitutionem in L. pen. C. de feru. et aq. qua de omnibus realibus seruitutibus cautum fuit, eas amitti non utendo, aut per decem annos inter praesentes, aut viginti inter absentes verb. *vt omnes seruitutes non utendo amittantur.* Ex quibus visum GALVANO, quod, quum antea eo distarent urbanae ac rusticae seruitutes, quod illae contraria vsucapione tollerentur, hae vero solo non vsu exstinguerentur, dici forsitan possit, velle Im-

pe-

*) Obseru. L. 7. C. 19.

peratorem hodie eas omnes amitti *non utendo*, nec urbanas libertates hodie usufructuari posse, quum in illis cesset usufructus, quae amittuntur non utendo, secundum antiquam regulam iuris apud PAVLLVM sentent. L. I. T. 18. Idem vero GALVANVS p. 646. longe a priori diversam sententiam, deserens quae dixit, proponit: ita explicando verba: *non utendo*, ut cum iis conferat CAIVM in L. 6. D. de seruit. P. V. qui hunc in modum non usum de interitu seruitutum praedicat: *haec iura similiter ut rusticorum, non utendo pereunt*, iuncta mox dissimilitudine: uti usufructus res a nobis §. 18. exposita est. Hinc concludit AVRELIVS et hodie vigere antiquum discrimen urbanarum ac rusticarum seruitutum, et urbanarum libertatem usufructuari posse, verbo IVSTINIANVM in hac re conservasse ius mediae iurisprudentiae. Haec est GALVANI sententia. An omnino adcurate, an minus adposite ad usufructuionis Iustinianae partem Ictus commentatus fuerit, quidque mihi videatur, negotium est, cuius verior explicatio neque insuavis, neque inutilis erit.

Hinc Iustinianus versus discrimen servauerit.

§. XXI.

Res alius repetenda usufructus per ius vetus amittebatur, si quis eo *non usus* esset, anno rei mobilis, biennio rei immobilis. PAVLLVS Recept. Sentent. L. 3.

F 3 T. 6

T. 6. §. 30. Communem igitur hic amittendi vsumfructum et seruitut. praed. rust. habemus, modum, quem merito GALVAN. a) ad mediae iurisprudenciae ius refert. Aliter tamen haec amissio vsusfructus videtur comparata per dispositionem §. 3. Inst. de vsufr. qua cauetur, vt vsusfructus amittatur *per modum et tempus*. Vexatissimum esse hunc locum eruditi norunt, aliis haec verba *per modum temporis* sc. non vsu anni vel biennii, aliis vero ex parte per modum praescriptum ab vsufructuario non obseruatum, interpretantibus. Plurima, me iudice, puncta in hac controuersia fert GALVANVS, b) qui suspicatur, aut potius contendit, verba Inst. *per modum et tempus* esse accipienda pro non vsu per tempus, accedente vsucapione libertatis. Sacratissimus enim imperator noster ius vetus, ex cuius institutis vsusfructus non vsu amittebatur, vel anno vel biennio immutauit in L. 16. C. de Vsufr. et Hab. in qua praemisso multiplici modo corrumpendi vsusfructus apud veteres, ad quem *non vsu* refert, ita pergit: *Sed nos decidentes sancimus, non solum actionem, quae de vsufructu nascitur, sed nec ipsum vsufructum non utendo cadere, nisi tantummodo morte vsufructuarii,* et

*Explicatio
§. 3. Inst. de
Vsufr.*

*An LL. Dig.
in h argu-
mento a Tri-
boniano tempo-
ratum?*

a) p. m. 648.

b) de Vsufr. C. 41. n. 12. p. m. 651.

et ipsius rei interitu: Sed usufructum, quem sibi aliquis adquisiuit, hunc habeat, dum viuit, intactum: quum multae et innumerabiles causae rebus incidant mortalium, per quas homines iugiter retinere, quod habent, non possunt, et est satis durum, per huiusmodi difficultates amittere, quod semel possessum est, nisi talis exceptio usufructuario opponatur, quae, etiamsi dominium vindicaret, posset eum vel praesentem vel absentem excludere.

Manifestum est, his vltimis verbis indicari vfucapionem libertatis, si v. g. proprietarius vfuceperit libertatem vfusfructus, et in possessionem ipsius vfusfructus peruenerit, adiuncto temporis lapsu. Modus igitur, qui in Inst. coniunctus habetur cum non vfu, erit ipsa vfucapio libertatis. Nam cit. L. 16. C. de Vsfufr. et Hab. prodiit 530, prior Institutionibus, quae publici iuris factae sunt demum 533. Quare TRIBONIANVS in componendis Institutionibus non poterat non cogitare iuris veteris per adlegatam constitutionem Codicis prisca iuris mutationem. Noua haec de usufructu amittendo per tempus Iustiniani sanctio viam ad interiora doctrinae de amittendis seruitutibus penetralia nobis patefaciet. Introdacta enim a Iustiniano

Nonnulli ius Iustinianorum.

vfucapione libertatis, eaque ad amissionem usufructus per tempus, praeterquam quod nouissima diuali sanctione hodie omnium rerum usufructus vno et eodem annorum

spa-

spatio, nulla habita rerum mobilium et immobilium differentia, decem aut viginti annorum decursu extinguitur L. vlt. C. de Praescript. long. temp. L. 13. D. de seruit. et aq. adhibita, quaeritur, an ius mediae iurisprudenciae in amissione seruitutum realium conseruatum fuerit, siue an discrimen inter seruitutes praediorum rusticorum, et illas, quae sunt praediorum vrbanoꝝ, vt illae solo non vsu, hae non nisi accedente vsucapione libertatis amittantur, hodienuꝝ vsuueniat. Discrimen hoc in amissione seruitutum realium, a *Iustiniano* non sublatum fuisse contendit, vt dixi, GALVANVS l. c. BALDVINVS c) vero obseruauit, quod *Iustinianus* statuit de amittendo vsufructu, ad seruitutes praediorum rusticorum pertinere voluisse, quae demum dicantur recte amitti non vtendo, hoc est, sola eius, cui debebantur, cessatione, etiamsi is, qui seruit, nihil agat, vt libertatem vsucapiat. Vix ac ne vix quidem haec praeclari et eruditi Icti ex recentiore Iure *Iustiniano* admiserim. Etenim constat ex iis, quae a me dicta fuere, ad amittendum vsufructum per non vsuꝝ, et tempus, accedere debere hodie vsucapionem libertatis: doctrinae vero ipsius de amittendo vsufructu per vsucapionem libertatis, coniunctam cum temporis decursu, extensionem a *Iustiniano* fuisse compositam, id probatum legalibus argumentis dabo.

§. XXII.

c) in *Iustiniano* p. 139.

§. XXII.

Postquam IUSTINIANVS 530. nec ipsum usufructum non utendo cadere, sed ad non usum vlucapionem libertatis adiungi decreuit per L. 16. C. de Usufr. et Habit. hanc ipsam sanctionem 15. Kal. Nouembr. 531. per L. 13. C. de Seruit. et aq. extendit ad omnes seruitutes. Opera pretium erit, totius decisionis verba recentere: Illa vero:

Sicut usufructum, qui non utendo per biennium in soli rebus, per annale autem in mobilibus vel se mouentibus diminuebatur, non passi sumus huiusmodi sustinere compendiosum interitum, sed ei decennii, vel viginti annorum dedimus spatium, ita et in ceteris seruitutibus obtinendum esse censuimus, ut omnes seruitutes non utendo amittantur non biennio, quia tantum modo soli rebus annexae sunt, sed decennio contra praesentes, vel viginti spatio annorum contra absentes, ut sit in omnibus huiusmodi rebus causa similis, explosis differentiis.

Pauca ad illustriores huius legis partes commentabimur, ut de Iustiniani mente et consilio nobis constet, quo inuestigato, facili negotio, quaestionem illam, an in amittendis seruitutibus ius mediae Iurisprudentiae ab Imperatore nostro conseruatum sit, prout GALVANVS rem exponit, an mutatum illud habeamus, nobis facilem pronam-

G

que

*Continuatio
per expositam
Iuris noui
historiam.*

*Commentatio
ad L. 13. C.
de Seru. et aq.
Qua vetus
ius mutatur
et quomodo §*

que efficiemus. Primum verba legitima ad parandam similitudinem usufructus perimendi, et seruitutum realium amittendarum per temporis decursum tendere nemo negabit, qui ad haec ipsa verba attendit. Deinde non tantum doctrina Iustiniana, quae introducta est iure recentiori, et quae spectat decennium vel vicennium, quo usufructus non vtendo amittitur, ad seruitutes reales extensa est hac sanctione, sed etiam modus, qui non vsum iure recentiori temperat, ad seruitutes reales adcommodatus est, quod pluribus argumentis euinco. Imo considero vocem initialem *Sicut*, quae neque temere hic ab Imperatore usurpata est, neque abundat. Significat enim *eodem modo*, quo usufructus per non vsum decennio, vel vicennio amittitur, et ceteras seruitutes amitti debere. Hic modus autem ante latam legem 13. C. de seru. et aq. in L. 16. C. de Vsufr. et Hab. iam statutus erat, qua cautum, ne usufructus solo non vfu amitteretur, sed demum eo non vfu, qui sibi adiunctam habeat libertatis vsucapionem. Quae ergo in L. 13. C. de seruit. et aq. de non vfu disponuntur, ita intelligenda, vt ponatur non vfu coniunctus cum libertatis vsucapione, vti et carvs in L. 6. D. de Seru. P. V. dicit, iura praediorum vrbanoꝝ similiter, vt rusticorum quoque praediorum certo tempore non vtendo perire. Itaque seruato modo et tempore, quo

vfu^s

sup

ususfructus non utendo amittitur, eodem modo, et tempore, ceteras servitutes amitti debere vult IUSTINIANVS. Quod 2do confirmatur per verba, quae nullum interpretem desiderare videntur, *ut sit in omnibus huiusmodi rebus causa similis*. Si causa utique in amittendis servitutibus, de quibus in adlegata lege quaestio est, similis esse debeat, recte dixeris, usucapionem libertatis, quae ex iure priori amissionem ususfructus per usucapionem libertatis non utendo moderatur, aequae ex decisione L. c. 13. C. de serv. et aq. ad omnes servitutes, per non usum amittendas, pertinere. Et quid dubitemus? quum 3o conclusio eiusmodi est: *explosis differentiis*. Respexit, quod augurari licebit, diuus legislator ad differentias servitutum, quatenus haec ipsarum amissionem spectabant. Nam in nostra lege agitur de amissione servitutum per tempus, et per non usum, et quam maxime olim inter se servitutes, si quid de ipsarum amissione per non usum et tempus statuere velis, differebant; quum ususfructus ex interpretatione veterum solo non usu amitteretur, aequae ac servitutes praediorum rusticorum, quae non usu solo exstinguebantur, praediorum urbanorum iura, seu fufius id demonstratum dedimus, non solo non usu accedente demum libertatis usucapione perimerentur. Exploduntur igitur in amittendis servitutibus per nostram legem differentiae; quae de amissione ususfructus cauta et

sancita, valent de ceteris seruitutibus; iure recentiori
 non solo non usu usufructus amittitur, sed demum
 si accesserit libertatis vfucapio, haec libertatis vfu-
 capio per ipsam legem 13. C. de seru. et aq.
 non est sublata, quae non apparet correctoria, et in his re-
 bus omnibus similis debet esse causa. Ex quibus omni-
 bus sequitur, vt non tantum usufructus per solum non
 vsum hodie non amittatur, sed nec ceterae seruitutes. De-
 mum id 4to adiungo, quod in L. 13. non de iuribus prae-
 diorum solum, sed etiam de seruitutibus cuiuscumque ge-
 neris eodem, quo de amittendo usufructu cautum est
 modo, disponitur. Verba enim: *ita et in ceteris serui-
 tutibus obtinendum esse censuimus: porro omnes serui-
 tutes, nec non illa: vt sit in omnibus huiusmodi rebus
 similis causa, explesis differentiis* sanctionis legalis, qua
 similitudo inter amissionem usufructus et interitum cete-
 rarum seruitutum per non vsum introducit, restrictio-
 nem ad certum seruitutum genus non patiuntur. Quae,
 quum ita sint, prona erit conclusio, hodie per ius nouum
 ad vetus illud mediae iurisprudenciae addictum esse, diffe-
 rentiamque inter seruitutes praediorum rusticorum et praediorum
 vrbano-
 rum, qua illae olim solo non usu, hae non
 nisi adiuncta libertatis vfucapione amittebantur, esse subla-
 tam. Et quantumcunque sit, quod GALVANVS in historia
 amittit

amittendarum seruitutum per non vsum praestitit; legum auctoritas tamen, qualis hic exposita est, ab ipsius sententia, quae mediae iurisprudendiae conseruandae fauet, difcedere nouamque sententiam iuri Iustiniano vindicare me cogit. Imo hodie ad exstinguendum ius aliquod, quod exercitio retinetur, et iure seruitutis censetur v. gr. ius venationis, piscandi, lignandi (de exstinguendis actionibus enim hic non quaero) non sufficere non vsum, sed numquam vsucapionem libertatis, qua quid contra libertatem eiusmodi iuris agitur, ab hoc non vfu ob indiuiduum consortium, seiungi in amittendo iure debere putauerim.

*Iure nono ad
amissionem ser-
uitutum per
non vsum,
sublato veteri
discrimine,
vsucapio li-
bertatis requi-
ritur.*

§. XXIII.

Sed, ne quid temere praetermittamus, cur IVSTINIANVS discriminis huius inter seruitutes praediorum vrbanoꝝ, et eas, quae sunt praediorum rusticoꝝ, sublato auctor factus ante ipsam Digestoꝝ compilationem, noui sui iuris parum memor in LL. Dig. quas in §. 18. commemorauimus, discrimen istud retulit? Annon discrimen inter praediorum rusticoꝝ et vrbanoꝝ seruitutes, si id tempore compilati veteris iuris, sustulisset, in LLbus Dig. exfulare iussisset. Breuibus rem expedire licebit. Primum, qui ita argumentatur, non tam mihi, quam Iustiniano reponit. Deinde paucis probatum dabo,

Imperatorem nos subinde ita animatum habere, vt, quum legibus, ex quibus codex compositus est, ius vetus reprobasset, vel mutasset, hoc ipsum tamen non semper in Digestis, quorum compilatio postea prodiit, expunxerit. Paucis tantum exemplis hanc **IUSTINIANI**, vel, si maui **TRIBONIANI** mentem illustrabimus. L. 1. Comm. de Leg. lata a **IUSTINIANO** 529, igitur antequam Digesta prodierunt, qua discrimen inter vindicationis, et damnationis legata sublatum est: discriminis tamen huius veteris vestigia prostant in L. 19. Dig. de Leg. 2. Iure veteri manumissus, nisi triginta annis maior esset, non fiebat ciuis romanus latinam tantum libertatem consequutus. Huius aetatis rationem ex iure abstulit **IUSTINIANVS** in L. 2. C. Commun. de manumiss. superstitibus vestigiis veteris iuris in L. 13. §. 5. D. de statu lib. et in L. 46 D. de manumiss. test. An. 530. idem imperator in L. vlt. C. de Collat. aduentitii peculii collationem sustulit, relicto veteri iure in L. 1. §. 7. D. de Collat. dot. Plura, quae sunt huius argumenti, sollicitè collegit primae classis **ICTUS FR. BALDVINVS.** *) Ego in iis, quae ministraui, subsisto, quoniam ipsis satisfactum credo obiectioni, quae contra sententiam meam ardonari posset. Omnia eo redeunt. Non insolitum fuit **IUSTINIANO** nostro mutare iura vetera, et ipsorum horum iurium vestigia, atque decisiones

re-

*) in **IUSTINIANO.**

relinquere. Quamobrem sententiam meam minime deminui per vestigia discriminis antiqui inter praediorum rusticorum, et praediorum urbanorum seruitutes, quod ad ipsarum interitum per non usum temporis pertinet, crediderim.

§. XXIV.

Nobilissimo isto non usus decennalis vel vicennalis loco, quo amissio seruitutum vel similibus iurium continetur, cum usufrucapione libertatis comparato, restat, ut ad ipsum non usum accedamus. Propius rem tetigisse iuuabit, si dispiciamus, an per non usum partialem iuris pars, qua non usi sumus, amittatur, an per usum partialem seruitutis vel similis iuris tota, atque integra seruitus conseruetur. Quae quaestio ea ipsa est, a cuius decisione coenobii nostri causa pendet. Diximus enim eos, qui redditus coenobii administrant, per longum tempus, forsitan ob ligni copiam sat abundantem, in determinato quanto, quod septem plaustra onusta non excederet, substituisse. Non pauca sunt, quae iuri coenobio concessio insigniter detrahere videntur. Sicut enim per usum iuris temporalem illud adquirimus, contrario modo id per non usum etiam temporalem pro ea parte, qua non usi sumus, expirare vix dubitaueris, si quae regulae veteribus fuerunt sanctae, consideraueris.

L. 35. D. de R. I. sapienter plane ac proprie: *nihil tam na-*

De Usu partiali seruitutis, et an per eum pars amittatur?

Argumenta ad.

turale est, quam eo genere quidque dissolvere, quo colligatum est. Quod, si verum est, quum vfu acquiratur ius, et non vfu saltem partiali partem, qua non vfi sumus, amitti, iustum et naturale erit. Neque dissentiunt ceterae leges, quae hanc doctrinam stabilire videntur. L. enim 25. D. qu. mod. vfufr. amitt. expresse pronunciat, *placere vel certae partis vel pro indiviso vsumfructum non utendo amitti.* Quibus accedit L. 5. D. de vfufr. in verb. *vsumfructus ab initio pro parte indivisa, vel diuisa constitui et legitimo tempore similiter amitti potest:* add. L. 14. L. 20. D. qu. mod. vfufr. am. Qua ratione STRYCK d) contendit, amissionem iuris quidem ipsius non vsum totalem requirere, attamen priuationem eatenus sibi locum vindicare posse, quatenus quis aliqua parte negligens fuerit. Quid quod idem STRYCK. (l. c. n. 47.) quum de bona fide in hac amissione quaesierit, si seruitute, seu iure pascendi, iure venandi per 10. annos in alieno non vtar, hoc me amittere putat solo temporis lapsu: libertati enim hic esse fauendum; in cuius fauorem is, qui tanto tempore non vtitur, remississe ius suum censeatur. Addo et illud, quod per diuturnam praeastionem ligni, semper sibi constantem, semper sibi septem tantum plaustris onustis vniuniformem, pactum tacitum de remittendo effectum esse non inique videri posset. Non enim ambigitur, eum, qui per longum

d) in D. de non vfu iuris quaesiti C. 1. n. 38.

gum tempus pro decem soluit annuatim quinque, per hoc
ius illud praescribere, ita ut in posterum, non nisi quin-
que annuatim soluere teneatur arg. L. 13., et 17., §. 1. D. de
Vfur. L. 5. C. eod. L. 3. C. de apoch.

§. XXV.

Sed cuiuscumque ponderis, et momenti haec sint,
quibus concluditur illum, qui iure suo pro parte tantum,
et per longum tempus utitur, hunc solam partem, qua
usus fuerit, conseruasse, ceteras partes amississe; non tan-
ti tamen ea haberem, quanti ista, quae usui partiali ser-
vatori totius iuris subueniunt, quibusque facile euinci
poterit, hunc, qui utitur pro parte iure suo, eum totum
ius retinere, licet haec conseruatio rite temperari debe-
at. Nam de seruitutibus, quarum per partialem usum in-
corruptam integramque naturam hic vindicabimus, vete-
res Icti in plurimis locis, ea tradunt, quibus conseruatio
totius seruitutis per usum partialem adstruitur. *Quaeri-* Per partialem
usum integra
seruitus
seruatur.
*tur, inquit VLPIANVS in L. 18. D. de S. P. R. an, si per vnum
fundum iero, per alium non per tantum tempus, quanto seruitus
amittitur, an retineam seruitutem? et magis est ut aut tota
amittatur, aut tota retineatur. Ideoque si nullo usus sum, tota
amittitur: si vel vno, tota seruatur, et PAVLLVS in
L. 8. §. 1. qu. seru. am. Is qui per partem itineris it, to-
tum*

tum ius usurpare videtur. At quid ad L. 25. D. quem. usufr. amitt. in qua dicitur, *placere vel certae partis vsumfructum non utendo amitti*, reponemus? Ut huic loco satisfaciamus, orationem ad insignem istum individuarum seruitutum locum traducamus, quatenus is conseruationi totius iuris inferuit, necesse est, ex quo de vfu partis, quo totum ius seruitutis conseruatur, eo melius nobis constabit. Vsumfructus in iure diuiduus habetur, caeterae seruitutes sunt indiuiduae L. 19. D. de Vfu, et Habit. L. 7. D. ad L. Falcid. L. 5. D. de Vfufr. L. 14. L. 25. D. quem. usufr. am. L. 1. §. 9. D. ad L. Falc. L. 6. §. 1. D. Comm. praed. L. 8. §. 1. L. 11. D. de Seruitutibus, L. 81. pr. D. ad L. Falcid. add. c. VIAC. e). De ratione differentiae inter vsumfructum, et ceteras seruitutes, non vna exstat doctorum opinio. Vir doctissimus, quem adlegauimus, ita ad L. 5. D. de Vfufr. in Quaest. Papin. rem exponit: *Frui est fructus percipere, quae res diuisionem recipit: possum enim partem fructus capere, partem non capere; hinc fit, vt quum aliae seruitutes sint indiuiduae, haec vna sit diuidua, quae vsumfructus dicitur, aliae omnes seruitutes, siue sint hominum, siue praediorum, sunt indiuiduae. Cur? quia in utendo consistunt, et vsum sua natura*

Quod probatur per indiuiduam seruitutum causam.

Prolixior discussio de causa indiuiduitatis in seruitutibus.

Cuiacii.

e) in Quaest. Papin. ad L. 16. D. si seruit. vind. ad L. 5. de Vfufr. ad L. 7. ad L. falcid.

ura indiuiduus est: breuiter ceterae seruitutes in utendo consistunt, ususfructus in fruendo. CASTILLO f) qui ^{Io de Castillo.} vberius huius quaestionis inuestigatione occupatur, eodem fere modo verissimam differentiae rationem inter alias seruitutes et vsumfructum esse autumat, quod ceterarum seruitutum utilitas, et commoditas in vfu tantum consistit, siue vfu solo terminetur, omnes seruitutes cenleantur indiuiduae, quia vfu earum dicitur indiuiduus in L. 17. D. de Seruit. vsumfructus vero non terminetur solo vfu, sed in fructibus, siue in corporibus fructuum potissimum consistere, quae diuisionem recipiant; vnde quum fructus diuidui sint, et partes recipiant, et vsumfructum ipsum iudicari diuiduum. Ipse vero CASTILLO in seqq. n. 21. cet. sententiam suam temperat ita, vt ius ipsum vsumfructus, sicut ceteras seruitutes dicat indiuiduum, quatenus vero actualem fructuum perceptionem designat ipsum esse diuiduum. Aliter tam arduae quaestionis illustrationem tentat IOANNES YANEZ PARLADORIVS, g) qui ^{Io. Yanez Paredo Ladorii.} non indocta diligentia sua ad illam pro virili confert, nos docens, seruitutes ob id non recipere diuisionem, non quidem, quia incorporales sint, nam et vsumfructum incorporalem esse, et tamen diuisionem recipere, sed idcirco qui-

f) de Vfufr. L. 1. C. 31.

g) Rerum quotid. L. 1. C. 6.

b) l. c. n. 6.

quidem seruitutes diuisionem non recipere, quia in facto consistant, quod diuidi nequeat. Ipse *PARLADORIVS* ^{b)} verissimam, vt ipsius verbis vtar, discriminis inter vsumfructum et ceteras seruitutes rationem deprehendisse sibi videtur, illam scilicet, quia in vsumfructu fructus, qui res est corporalis, et diuidua, principaliter inest, vsum vero accessorie, in aquaeductu vero per contrarium, ductus, qui est facti, et indiuiduus principaliter inest, aqua vero per accessionem. Praeter horum industriam latebrosam indiuiduarum seruitutum argumentum expertum est *AR-*
NOLDI VINNI ⁱ⁾ sollertiam, qui seruitutes praediales indiuiduas declarauit, non quod sint incorporales, sed quia in solo vsu consistunt, et solo vtentis facto terminentur, vsumfructum vero diuiduum celebrauit, quia, licet et ipse in facto ab initio consistat, facto tamen solo non terminetur, sed post se relinquat, et fructuario adiciat fructus, atque omnem rei vtilitatem, qui fructus quum diuidi possint, etiam ius eorum diuiduum haberi. Nec defuit inquirendae huic causae *ANTON. MERENDA*, ^{k)} qui praeter illa, quae copiose et abunde L. 8. C. 21. n. 6. C. 26, 27. et 30. de difficili nostra quaestione exposuit, differentiam inter vsumfructum, et seruitutes ex L. 9. D. ad L. falcid. hoc sensu accipit, vt ius ipsum vtendi, et fru-

Ar. Vinnii

Anton. Merendae.

^{b)} l. c. n. 6.

ⁱ⁾ Sel. Iur. Quaest. L. 1. C. 28.

^{k)} Controu. Iur. T. 2. L. 8. C. 29. n. 10. p. 56.

fruendi possit diuidi inter heredem, et legatarium, quam
tamen id fieri non possit de eo iure, ex quo ceterae ser-
uitutes pendent; quod enim ceterae seruitutes non possint
sic diuidi, nasci ex eo, quod res sua nemini seruire possit,
non autem ex substantia aut materia ipsarum. De indu-
stria hanc indiuiduitatis causam peregit **AVGVST. HOFFMANN.** Hoffmanni.
in *Tract. method. de indiuiduitate,* l) qui praeter **CORASII** Corasii.
rationem quod seruitus res sit incorporea, eam assignat, ad hunc lo-
cum supposi-
tiones.
quam et ceteros assignare obseruauimus, nimirum indiui-
ditatem seruitutum ab usu, et facto pendere. Contro-
uersiam ipsam an et quatenus ususfructus sit aut diuiduus,
aut indiuiduus, late expositam apud eundem auctorem **C.**
tr. C. i. aph. 7. quam hic repetere nolumus, habes.

§. XXVI.

Quid ego de indiuiduitate seruitutum, et de ususfructu
sentiam, post tot eruditionis gloria commendatorum vi-
rorum altercationes vix audeo. Diligentissimus qui indi-
uiduitatis tricis expediendis haud infelicem nauauit operam,
CAROL. MOLINAEVS m) ingenuo ore de se fatetur, quod
olim Candidatus iuris putarit haec, quae pertinent ad in-
diuiduitatis causam, se intelligere, prouectus senserit se
nihil scire, et per doctorum commentaria fugientem veri-

H 3

1a-

l) C. 3. S. 2. aph. 1.

m) Extric. Labyrinthi diuiduit. et indiuid. P. 3. inf.

tatem assidue sequens, nil nisi alias super alias intricatio-
 nes inuenerit, donec post longam rerum experientiam, theo-
 riae, et praxis exercitationem sensim hos labyrinthos per-
 fodere et retegere ipsi datum fuerit. Itaque ego, qui in
 dissertatione mea id non ex professo ago, vt labyrinthum
 istum indiuiduarum rerum peruium omnibus, et sinuo-
 las eius frequentesque latebras patefaciam, pauca tantum,
 quae argumentum meum iuuare videntur, dicam. Du-
 bito an opus sit aut in facto, aut in re incorporali indiui-
 duitatis principium collocare. Assignat quidem vsum in-
 diuisum PAVLLVS in L. 17. D. de seru. viamque, iter, et
 actum, et aquaeductum inde indiuiduum indicat. Sed
 CUIACIUS ⁿ⁾ recte et adposite obseruauit, non fere vllas
 esse rationes iuris auctorum, quae non ex aliqua parte
 claudicarent. Accedit quod forsân hac ratione etiam in-
 diuiduitas in vsu fructu procedere deberet. Mentē ita rem
 concipio. Iura ista tum fundorum, itinerum, viarum,
 aquarum, tum vsus, et quae sunt eiusmodi, partim legi-
 bus, partim iure ciuili descripta atque definita sunt. v. c. c.
 pro Caec. C. 26. Vsus v. g. ita determinatus erat, vt
 neque plura, neque pauciora, quam quae necessitate con-
 tinebantur, praestaret. Via eam latitudinem habere de-
 bet, qua vehiculum ire potest. Iam vero audiamus
 Oratorem c. 1. *Quid prodest inquit fundum habere, si*
quae

*Lex, et natu-
 ra seruitu-
 rum causa
 indiuidua-
 ris.*

ⁿ⁾ ad Tit. Inst. de fid. tut.

quae decentissime descripta a maioribus iura finium, possessionum, aquarum, itinerumque sunt, haec perurbari aliqua ratione commutarique possunt. sc. per interpretationem: nam in toto hoc capite, et iis, quae proxime praecedunt, de iure civili, de aucupiiis verborum et litterarum tendiculis TULLIVS disputat. Idem: o) Quae descripta sunt legibus et iure civili, haec ita teneantur, ut sit constitutum. Et quum c. l. pro Caecinna de aquaeductu, hauflu, itinere et actu egerit, haec iure civili septa vocat. In utroque loco vocem describere idem esse ac constituere, satis ex collatione horum ipsorum locorum constat, licet non ignorem, esse magnos viros, qui significatum huius vocis aliter exposuerint. *) Quod ad rem ipsam adinet, ex his, quae habet TULLIVS, facile colligimus, nefas creditum fuisse, determinationem iurium fundorum ista ratione, qua notio iuris ipsius evanescit, mutare, quod ob rationis paritatem de ceteris servitutibus, quae auctorem sortitae sunt mediam iurisprudentiam aequae pro-

o) de Offic. L. i. C. 16.

*) Equidem non ignoro a Schultingio ad Calpurn. Declam. subiectam QVINCTILIANEIS, probatum esse, descriptum nonnunquam idem esse atque in Tabulas referre. Sed de hoc significato in locis cit. apud Tullium mihi non constat, et saepissime in Ciceronis libris describer ponitur pro constituere. v. Off. L. i. C. 7.

procedit. Nonne vero id eueniet, si adquisitio et constitutio seruitutum per partes sit licita? Nisi semper, certe saepius. Fac, ut exemplo res illustretur, usum diuiduum constituatur per conuentionis modum dimidia pars eorum quae vitae necessitatem vsuarii spectant. An habebit vsuarius ea, quae necessitati subueniunt? minime. Habebit pauciora: Euanescet igitur notio vsus, qualis constituta est iure. *Viac latitudo ex leg. XII. tabb. in porrectum octo pedes habet in anfractum, id est, ubi flexum est, sexdecim* ait CAIVS in L. 8. D. de S. P. R. vbi aliud non conuentum. *Potest tamen via constitui vel latior octo pedibus, vel angustior,* inquit PAVLVVS in L. 23. pr. D. cod. *ut tamen eam latitudinem habeat, qua vehiculum ire potest.* Cur ita? respondet ipse ICTVS *alioquin iter erit, non via.* Concinne profecto ICTVS, cuius verbis explicatio nostra indiuiduitatis non destituitur, sed legali auxilio percommode et peropportune instruitur. Nam finge dimidiam partem viae i. e. eius spatii, quo vehiculum ire poterit, tertiam, quartam constitui, quid hoc aliud est, quam euertere spatium ipsum vehiculo aptum, et aliam viae notionem determinare, quam leges determinarunt. *Quae autem descripta sunt legibus et iure ciuili, haec ita teneantur, ut sit constitutum,* perturbatione, atque commutatione iurium explosa. Legalem istam determinationem in causa indiuiduitatis esse, optime etiam probatur eo, quod, si deficiat eiusmodi constitutio, seruitus omni-

omnino diuisionem recipiat. Nam in L. 6. D. Quem seru. am. CELSVS: *si per latitudinem viae fundus diuisus est, manet idem ius seruitutis, quod fundo indiuiso fuerat, nec aut usu detineri, aut non utendo deperire, nisi tota via, quoniam unum atque eodem modo indiuiduum viae ius est.* Aliter ICTUS de longitudine viae, quum legibus non sit determinata: *Si enim fundus per longitudinem diuisus sit, eadem omnia seruanda erunt, quae, si initio constituendae eius seruitutis hic duo fundi fuissent.*

§. XXVII.

Collecta haec omnia, vt eorum anatome simplicissimas, ex quibus cetera quasi composita sunt, partes nobis paret, in duplicem indiuiduarum seruitutum rationem euadunt. Altera erit *Natura* seruitutum, altera *Lex*: quas ex ipsis legibus discimus. An ea, inquit FAVLEVS, stipulatio, qua singuli heredes in solidum habent actionem, veniat in hoc iudicium, dubitatur, veluti si is, qui viam, iter, actum stipulatus erat, decesserit, quia *talis stipulatio per legem XII. tabb. non diuiditur, quia nec potest?* *) L. 25. § 9. D. Fam. erc. Idem

in
*) Verba haec non potest produunt naturam seruitutum, quam veteribus prudentibus causam indiuiduitatis habitam fuit.

in L. 2, §. 1. D. de V. O. *Harum omnium quaedam partium praestationem recipiunt, veluti, quum decem dari stipulamur, quaedam non recipiunt, ut in his, quae natura diuisionem non admittunt, veluti quum viam, iter, actum stipulamur.* Ad indiuiduam seruitutum naturam iam in §. 25. commentati sumus: videamus igitur de lege. Lex assignatur a PAVLLO 12. tabb. quae, ita sacrorum nostrorum auguria propitia habeam, mihi, ut in multis, etiam in hoc genere, mediae iurisprudentiae interpretatione et opera culta atque ad artem suam traducta videtur. Neque hoc inconsiderate, neque temere. Nam in non paucis mediae iurisprudentiae indiuiduitatis principium placuisse nemo negabit. Exempli loco habeatur ius adcrendi, partus ille perillustri mediae iurisprudentiae. Hoc a veteribus prudentibus superstructum est notissimae regulae: quod nemo pro parte testatus et pro parte intestatus decedere possit, in qua ipsa regula mediae iurisprudentiae interpretatiuum studium decemuiralium legum subesse suspicor. Interpretationem hanc, quae indiuidui-

Forſan indiuidua ſeruitutum cauſa a media iurisprudentia profecta.

ta-
fuisse nullus dubito, et non sine iucundo animi sensu vidi ea, quae narrat FR. BALDVINVS de fragmento librorum Pomponii in bibliotheca Petri Crinitii inuento, in quibus scriptum sit; seruitutes diuidi non possunt. Nam earum vsus ita connexus est, ut, qui cum partiatu, naturam eius corrumpat, de Diu. stipul. p. 300.

tatem seruitutum peperit, facilem pronamque habes, mentequae concipere poteris, si eum modum, quem in praeced. §. sequuti sumus, cogitaueris. Quoniam enim Leges decemuirales absolute v. g. de via disponebant, hanc legalem determinationem conuentionibus euertere posse, viamque effici, quae ex norma XII. Tabb. non sit via, atque hinc fieri, vt per priuata pacta publicis legibus derogaretur, nisi seruitutum determinatio per generalem regulam indiuiduitatis religione muniretur, visum est prudentibus. Itaque indiuiduitatem seruitutum interpretatione mediae iurisprudentiae, quae decemuirales leges grauissima SCAEVOLARVM, BRVTI, MANILII, AQVILI, SERVILI ceterorumque auctoritate temperabat, comparatam fuisse arbitror.

§. XXVIII.

Quid mouerit ICTOS, vt vsumfructum diuiduum facerent, nemo melius quam CAROL. MOLINAEVS *p)* exponit, Quare vsum fructus diu. Anue, qui censet vsumfructum, quia sit pars dominii, L. 4. D. de Vsumfr. diuisionem subire. At enim in L. 25. D. de V. S. concise negatur, vsumfructum partem dominii esse, quae lex interpretibus multum negotii exhibuit. Verum res salua erit, si cum GOTHOFREDO *q)* in c. L. 25. D. de V. S. vocem *pars* per speciem interpreteris. Siquidem

I 2

recte

p) in Labyr. diu. et indi. P. 3. p. 47.

q) ad c. L. 4. D. de Vsumfr.

recte dicitur, usufructum esse seruitutis speciem. Alias conciliationes fruit CASTILLO r). Quum igitur usufructus non quidem species, sed pars domini in multis sit, sequitur, ut diuiduitate a ceteris seruitutibus distinguatur. Etenim dominium diuiduum est, partesque recipit per L. 45. D. de A. R. D. in qua disponitur, omnibus sociis *pro parte domini* adquiri. Ex quibus omnibus concludere licet, usufructum aequè atque dominium in 2, 3 aut plures partes diuidi posse, manente vtriusque natura; quia usufructum pro parte amitti, si secundum ius nouum decennio vel vicennio ab altero libertas partis vsucapta sit, certum est, atque ex hac ipsa diuiduitate constat. L. 5. D. de Vsufr.

§. XXIX.

De vsu seruitute non aliud dicendum erit, quam illud, quod de via ductu legis §. 24. euictum dedimus. Per indiuiduitatis qualitatem sc., quae vsui cum ceteris seruitutibus est communis, efficitur conseruatio totius vsus, si etiam longo tempore altera parte tantum vsuarius vsus fuerit, altera parte per non vsu deserta. Ne vero hic vsui partiali nimis indulgeamus, sciendum est ad conseruationem totius iuris, quod hic potissimum de iure coenobii

di-

r) de Vsufr. L. 1. C. 32. add. NIC. DE PASSERIBVS Conciliat. Legum edit. Colon. p. 631. seqq.

dictum esse velim, per vsum partialem requiri, vt is, qui pro parte tantum seruitute vtitur, sciat, totum illud ius; quod ita seruatam voluit, sibi competere. conf. LAVTERR. §) Neque haec sine iure. Etenim quamuis vsus iuris huius res sit merae facultatis, si tamen effectum conseruandi producere debeat vsus partialis, coniunctum eum esse oportet cum animo conseruandi, et vtens credat se iure suo vti. His autem coenobii vsus maximis difficultatibus adstringi iusque ipsum vsus in silua caedua quam maxime periclitari quis dixerit. Possent enim obmoueri, quum tot annos coenobii administratores septem plausris vsum siluae caeduae, qui charta Ottoniana concessus est, seruarint, pro ignorantia ipsorum praesumi debere, nec doctrinam de non vsu, quam exposuimus, hic locum habere. At primum eiusmodi praesumptio omnino in causa nostra non vsuuenit, quoniam ii, qui vsum coenobii exercuerunt, munificarum chartarum possessores fuerunt, quibus pleni iuris edocti hoc tamen ob multa alia eademque externa rei adiuncta pro parte tantum vsi sunt, quo ipso argumentum, quod tacitam renunciationem §. 23. arguebat, imminuit. Deinde ignorantia iuris totius forsitan eo minus probari posset, quo certius est; iam inde a primis temporibus adquisiti vsus in silua caedua pro hoc ipso toto vsu praestationes 5. thalerorum susceptas, solutasque esse, quae

*Adplicatio
dissertationis
ad causam
coenobii.*

13

fo-

in Coll. Th. pr. T. I. p. 546.

solitio, ceu recte iudicat MEVVS 2), et oneris continua-
 ra praestatio non tantum aequam faciunt commodi pro isto
 debiti perceptionem, sed etiam argumentum efficiunt pos-
 sessionis, quae continuatur, onus illud sustinendo, etsi
 aliquot annis ipsa auectio ligni omissa fuerit. Retinetur,
 pergit MEVVS, per illud huius possessio, quia non alio,
 quam eo animo soluitur, quia, vt in notis subiungit, pos-
 sessio solo retinetur animo; animum autem declarant facta,
 quae indicant noluisse quem desinere possidere, etsi ipse
 vsus vel actus cessauerit. Haec omnia maiori pondere
 augentur, confirmantur, animusque, qui ad totius confer-
 uationem per vnum partialem tendit, perfecte declaratur
 per contentiones administratorum repetitas, quae ius coe-
 nobii a. 1591, quum id detrimenti aliquid capere videretur,
 vilo modo perturbari imminuique non passi sunt, sed to-
 tum sibi asseruerunt.

§. XXX.

Quae quum ita sint, causa coenobii doctrina de vsu
 partiali, quo totum ius conseruatur, eo magis iuuatur,
 quo minus vsucapione libertatis aut turbatiua interpellatio-
 ne, in qua coenobium acquieuerit, illam impeditam habe-
 mus, quoque certius est, hodie iura per solum non vsum
 non amitti, sed libertatis vsucapionem accedere debere.

Ita-

2) P. 4. D. 359

*Ius, quod coe-
 nobio in silua
 caedua com-
 petit, per par-
 tialem vsuum
 integrum ser-
 uatur.*

Itaque non tantum ad illam quaestionem, an per longi temporis usum partialem totum ius minutum, an per hunc ipsum usum longaeum eundemque partialem totum ius conseruatum sit? nec non, an ea, quae de usu et non usu exposuimus, causae coenobii tribui possint, responsum. Vtraque quaestio explorata affirmataque est, ita ut tum ius totum per usum partialem cum animo totum ius conseruandi coniunctum seruetur, corroboreturque, tum tantum abfit, ut usus partialis iuri coenobii in silua caedua *dem Grinder-Wald* detrahat, ut totum usum per partiale eius exercitium, licet longus annorum decursus accedat, firmauerit. Sunt forsan plura, quae commodam iuris coenobii interpretationem illustrant, sed haec mea non putauit, qui apud animum constitueram ea explicare, quibus non usus, et usus partialis, Quiritariae, et Iustinianae, Iurisprudentiae opibus instruitur.

Burchardus dei gracia comes de Welpia omnibus pre-
 sentem paginam inspecturis. Salutem in eo qui est
 salus omnium. Quidquid disponitur in humanis rebus
 vel actibus. in euoluto tempore recedit a memoria per
 ignorantiam obliuionis. nisi scripture testimonio
 fuerit comprobatum. Notum esse volumus vniuersis quod
 claustro lacus sancte Marie et conuentui eiusdem loci pro-
 pter deuocionem et dilectionem specialem si aliqua gra-
 uamina de nobis vel maxime de aduocatis nostris pertule-
 rint. quod plerumque euadere non potuimus propter
 imminencia bellorum pericula. damus et concedimus eis-
 dem gratiam plenariam, in omni iurisdictione nostra sicut
 avus noster fundauit. et dotaui locum prefatum. in omni
 libertate. et promocione priuilegiorum pontificum. et
 regum. insuper in siluis. et nemoribus. in omnibus
 locis nostre dicionis. vbicunque voluerint habebunt licen-
 ciam. sine contradictione alicuius. cedendas arbores ad
 edificia. prout expedit earum vtilitati. Item in aquis
 habebunt proprietatem et libertatem. ita quod apud Mo-
 lendinos suos. vbicunque fuerint positi citra laynam.
 vel aliis aquarum decursibus. in prememorata dicione no-
 stra. nullus ex nostris. piscacionibus. vel aliis quibus-
 cunque lesionibus eas sollicitet. vel perturbet. insuper
 in

in ipsa prescripta layna, superius et inferius pro conueniencia vtilitate. nullus piscatores eorum impedire presumat. Ceterum si alienus et aduena quicumque fuerit. ad nostras deueniret partes. et adiunctus sepedicto claustro. de arbitrio suo eligeret esse proprius. siue cercensualis beate virginis. nullus heredum nostrorum ipsum impedire. vel inpugnare debebit. sed iure perpetuo maneat in id ipsum quod elegit. eisdem obligatus. Preterea. in porcorum pastibus. siluis. et nemoribus inducendis. et deducendis propriis nutrimentis. et alienis pro precio conductis. nullus officialis. vel aduocatus eas grauare. vel artare presumat. sed cum omni iure. proprietatibus. et vtilitatibus. pertinentiis vniuersis. in campis. in siluis. rubetis. pratis. pascuis. agris cultis et incultis. viis. et inuis. aquis aquarum decursibus. et instagnationibus. et simpliciter cum omnibus libertatibus. vtilitatibus. iurisdictionibus. et ceteris omnibus. qualicumque nomine censeantur. perpetuis temporibus perfruantur libere. pacifice. et quiete. huius facti testes sunt dominus Hermannus dictus poppo. Dominus Hartbertus de mandeslo. Dominus Godefridus de Tisenhusen. Dominus Tidericus de bordeslo. et alii quam plures. fide digni. Ad firmitatem vero et perpetuum testimonium. sigillum dilecti fratris nostri Bernhardi Magdeburgensis electi. cum nostro huic littere est appensum. Anno ab incarnatione domini. Millesimo. ducentesimo. septuagesimo sexto. In vigilia apostolorum petri et pauli.

Vniuersis et singulis hoc priuilegium inspecturis. Otto dei gratia Comes - - bona voluntate et deuota intencione ad honorem gloriose virginis marie - - et pater noster Comes conradus et frater noster Comes Borchardus felicitis memorie ecclesie sancte marie et sanctimonialibus eiusdem, in lacu sancte marie contulerunt. Ita si aliquis alienus vel aduena in perpetue seruitutis iugum se subiugauerit et de arbitrio suo elegerit esse proprius. vel cercensualis beate marie et ipsius filiabus sanctimonialibus in lacu ut predictiur nullus heredum nostrorum ipsum impedire vel expugnare debet sed iure perpetuo maneat in id ipsum, quod elegit eisdem obligatus. - - Item in nemore dicto grunderwolt pastus quinque Sexagenarum porcorum alienorum pro precio conductorum. omniumque in propriis edibus nutritorum et aliorum de villicacionibus earum datorum seu dandorum cum trium aprorum pastibus inducendorum et libere deducendorum. nec non in eodem nemore arbores cedendas ad aedificia et combustibilia et ad omnem ipsarum necessitatem. Et cum hoc totam siluam dictam berchorn plene contulimus et presentibus conferimus. Ita quod nullus officialis vel aduocatus eas grauare vel artare presumat. sed cum omni iure proprietatibus vtilitatibus vniuersis in omnibus que premittuntur sine omni exactione vel depecuniacione perseuerare debebunt et permanere hoc eciam heredum nostrorum vel nostre hereditatis possessorum posteritati fiducialiter commisimus et committimus imitandum. In cuius rei testimonium hoc presens sigillum nostrum duximus roborandum. Presentibus famosis viris discretis et fide dignis. Domino lippoldo de mandeslo et domino Iohanne kanne et domino Gerharde campe militibus. et famulis hinrico hederen et Borchardo holtebuttel. et Iohanne mane famulis. et quam plurimis fide dignis aliis. Datum et actum Anno a natunitatis filii sancte marie M. Tricentesimo primo, XVI° kalendarum aprilis.

Wy wilhelm van godes gnaden to Brunswig und lüneborch
 hertoge Bekennen openbar mit desseme breue vor vns vnse
 Ernen vnd Nakomelinge Hertogen to Brunswig vnd lüneborg dat
 wy angesehen hebben manngerleie nodtrofft drengnisse vnd scha-
 den de vppe de hilligen sammeninge des klosters to sant Mariense
 bouen somlike gnade vnd priuilegia gedrunge vnd gebracht sin
 nomliken van den holtswornen des Grindelwoldes mit pandinge
 giffen vnd anderer vntemeliker wonheit Als denne nu vns billiken
 to geboren, alle sake to richtende vnd to rechtferdigende in vnser
 landen vnd gebeden. vntemelike wonheide edir beswernisse vnmme
 bestentnisse willen vnser lande in ein beter to wandelende, So heb-
 ben wy gedan vnd don Iegenwardigen in krafft desse breues, des-
 sen vorbenomten Stichte desse gnade, als se dar ok eer mede
 begnadet sin, vnd willen de ok ernstliken van eneme yowelken ge-
 holden hebben, So dat dat kloster ore proueners vnd knechte vnd
 ore vorwerke in ore ringethune begrepen Echtwerdinge vnd
 Hoithouw hebben schullen uppe deme grindelwolde, mit allerleie
 Holte, vnd in den Scharholten to Eyleuessen to Hagen to Nobeke
 vnd anderen dorpen vnmmeden wolt belegen berneholt to hauwen-
 de, wur se dat afflangen kunnen. Ok scal men deme vorbenomten
 Closter, buwholt vthe den vorbenomten holten to oren noden
 nicht weigeren, Ok schullen se darfulues or vehedriff hebben, wur
 se de afflangen kunnen, sundern iemandes vorbedent, ok sodanne
 Swindriff uppe den gananten wolt vnd gnade darmede se alrede
 besorget sin, schullen se beholden, als se wante herto gehat hebben
 We hyr enbouen deme vorbenomten kloster ienige pandinge dede,
 van weme de schege, dat weren Vogede tor wolpe edir sworne
 edir we dat were, De pandinge schall men vnseme vogede tor Nien-
 stad, mit eneme honouerfchen punde vorbeteren, So vakenne demfuluen
 vogede dat to wetende worde, vnd de holtswornen dessfuluen
 woldes schullen deme vorbenomten kloster, nenerleye gedreng
 surder don, mit der selwerderschüp edir pandinge, wen de pro-
 ueft darfulues schall on vnmme fruntschüp willen, alle Iar to vast-
 lauende vnd to pingsten to ener yowelken tyd, ene fiden flesches
 Teyn siige luttikes brodes, vnd ene halue Tunnen beres geuen Dar

schullen de van Suedern Eyleuessen Hagen Nobeke vnd de dar to
horen sik ane nogen laten. vnd deme Stichte nene furder dreng-
nisse don. Sunder defser rechticheit mit andern oren rechtichei-
den, de se want herto gehat hebben rauweliken bruken laten Al-
ler duffer voegescreuenn stucke vnd artikule samt. vnd enes yowel-
ken befundernn To furder bekantnisse hebbe wy wilhelm van go-
des gnaden to Brunswig und lüneborg hertoge vorgebant vnse
Ingefel an dessen breff gehangen heten Na godes gebort Veer-
teinhundert vnd daraa Am Dreeunddrittigsten laren Am Sant Ma-
thai dago des killigen Apostels.

[Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Göttingen, Diss., 1753 M-z

ULB Halle

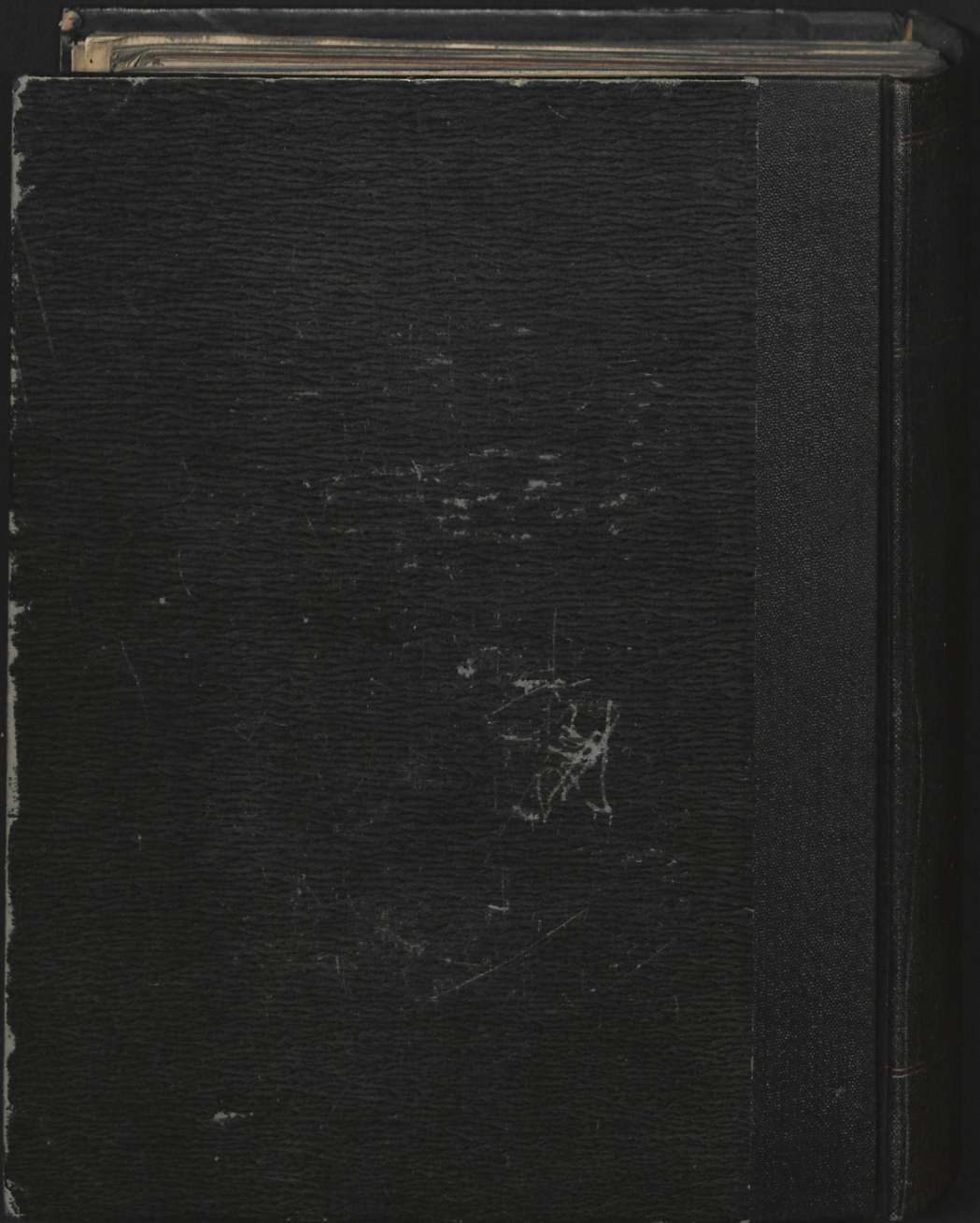
3

005 350 824

vd B

DISSERTATIONEM 1753, 21
27
DE
TOTO ^{servitutis} IVRE ³
PER PARTIALEM VSUM SERVATO
QVO VSVCAPIO LIBERTATIS

ET
INDIVIDVA SERVITVTVM CAVSSA
ILLVSTRANTVR

POTENTISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO

GEORGIO II.

MAGNAE BRITANN. FRANC. ET HIB. REGE
DEFENSORE FIDEI

BRVNSVICENS. ET LVNEBVGENS. DVCE
S. R. I. ELECTORE AC ARCHITHESAVRARIO
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

IN GEORGIA AVGVSTA

INCLVTI ORDINIS IVRIDICI AVCTORITATE
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS OBTINENDIS

PVBlicAE DISQVISITIONI SVBMITTET
ANDREAS RVDOLFVS DE RAMDOHR

BREMENSIS

A. D. XIII. OCTOBR. cLc Id cCLIII.

GOTTINGAE

PRELO GEORG. LVDOV. SCHVLTZII, ACAD. A TYPIS